

Hallituksen esitys Eduskunnalle Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi New Yorkissa 31 päivänä maaliskuuta 1999 tehdyn sopimuksen Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Vuonna 1982 hyväksytyllä Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksella perustettiin Kansainvälinen merioikeustuomioistuin. Sopimuksen VI liitteenä olevan merioikeustuomioistuimen perussäännön mukaan tuomioistuimen jäsenillä on tuomioistuimen tehtävissä diplomaattiset erioikeudet ja vapaudet, ja tuomioistuimen jäsenten sekä tuomioistuimen pääsihteerin palkat, palkkiot ja korvaukset ovat verottomia.

Tuomioistuimen, sen jäsenten ja muiden henkilöiden erioikeuksista ja vapauksista määrätään yksityiskohtaisemmin Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyssä sopimuksessa.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 30 päivänä joulukuuta 2001, ja siihen on tähän mennessä sitoutunut 22 valtiota. Sopimus tulee Suomen osalta voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona hyväksymiskirja on talletettu. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kun sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto.....	3
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	3
3. Esityksen vaikutukset.....	4
3. Asian valmistelu.....	4
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	5
1. Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön.....	5
2. Lakiehdotuksen perustelut.....	14
3. Voimaantulo.....	14
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	14
4.1. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	14
4.2. Käsittelyjärjestys	16
LAKIEHDOTUS	17
Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	17
SOPIMUSTEKSTI	18

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) merioikeusyleissopimus ja sen XI osan soveltamiseen liittyvä sopimus (SopS 49—50/1996) hyväksyttiin Montego Bayssa, Jamaikalla 10 päivänä joulukuuta 1982. Merioikeusyleissopimus tuli kansainvälisesti voimaan 16 päivänä marraskuuta 1994 ja sen XI osan soveltamiseen liittyvä sopimus 28 heinäkuuta 1996, ja niihin on tähän mennessä sitoutunut vastaavasti 149 ja 122 valtiota.

Koska sopimukset sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia ja muutenkin eduskunnan suostumusta edellyttäviä määräyksiä, ratifiointia edelsi eduskunnan hyväksyminen (HE 12/1996 vp; EV 79/1996 vp). Sopimusten eräät määräykset hyväksyttiin 20 päivänä kesäkuuta 1996 annetulla, myös Ahvenanmaan maakuntapäivien osaltaan hyväksymällä lailla (524/96). Tasavallan presidentti ratifioi sopimukset niin ikään 20 päivänä kesäkuuta 1996, ja niitä koskeva ratifioimiskirje talletettiin YK:n pääsihteerin huostaan 21 päivänä kesäkuuta 1996. Merioikeusyleissopimus tuli voimaan 21 päivänä heinäkuuta 1996 ja sen XI osan soveltamiseen liittyvä sopimus 28 päivänä heinäkuuta 1996.

Kansainvälinen merioikeustuomioistuin perustettiin YK:n merioikeusyleissopimuksen määräysten mukaisesti. Saksan Hampurissa sijaitsevan tuomioistuimen tehtävänä on käsitellä sekä sopimusvaltioiden sille antamia juttuja että erityisissä tilanteissa muiden kuin sopimusvaltioiden sille ratkaistavaksi antamia juttuja sellaisen muun sopimuksen mukaisesti, joka antaa tuomioistuimelle tuomiovallan ja jonka kaikki jutun osapuolet ovat hyväksyneet. Tuomioistuimen tuomiovalta käsittää kaikki riidat ja hakemukset, jotka on annettu sen ratkaistavaksi merioikeusyleissopimuksen mukaisesti, ja kaikki asiat, joista on nimenomaisesti määrätty muissa sopimuksissa, jotka myöntävät tuomioistuimelle tuomiovallan.

YK:n merioikeusyleissopimus sisältää yleisluontoisia määräyksiä tuomioistuimen jäsenten ja eräiltä osin tuomioistuimen pääsihteerin erioikeuksista ja vapauksista. Sopimuksessa ei esimerkiksi ole määräyksiä itse

tuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista. Eriokeuksista ja vapauksista määrätään tarkemmin erillisessä sopimuksessa.

YK:n merioikeusyleissopimuksen erioikeuksia ja vapauksia koskevat määräykset ovat Suomessa voimassa sopimuksen voimaansaattamislain ja -asetuksen säännöksinä. Virkatoimia suorittaessaan tuomarit nauttivat sopimuksen VI liitteessä olevan Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen perussäännön 10 artiklan mukaan diplomaattisille edustajille myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia. Hallituksen esityksen (12/1996) mukaan nämä on lueteltu vuonna 1961 tehdystä diplomaattisista suhteista koskevassa Wienin yleissopimuksessa (SopS 3—4/70). Lisäksi perussäännön 18 artiklan 8 kappaleen mukaan tuomioistuimen jäsenet ja pääsihteerit ovat kansainvälisten järjestöjen henkilöstölle tavanomaisesti myönnettävän palkkojen ja palkkioiden verottomuuden lisäksi vapautetut myös korvauksista perittävistä veroista.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen tarkoituksena on luoda tuomioistuimelle sellainen oikeustoimikelpoisuus ja sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen sen tehtävien hoitamiseksi, sekä määrätä oikeudenkäynteihin osallistuville henkilöille ja tuomioistuimen virkamiehille sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen, jotta he voivat hoitaa tuomioistuimeen liittyvät tehtävänsä riippumattomasti. Tarkoituksena on myös määritellä yksityiskohtaisesti tuomioistuimen perussäännön 10 artiklassa ja 18 artiklan 8 kappaleessa tarkoitetut tuomioistuimen jäsenten ja pääsihteerin erioikeudet ja vapaudet. Sopimus noudattaa rakenteeltaan ja sisällöltään pitkälti YK:n ja sen erityisjärjestöjen erioikeuksia ja vapauksia koskevia yleissopimuksia (SopS 23—24/1958), joita useimmat kansainvälisten järjestöjen vastaavat sopimukset noudattavat. Tuomioistuimen jäsenten erioikeuksien ja vapauksien osalta on kuitenkin seurattu diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleis-

sopimuksen (SopS 3—4/1970) määräyksiä tuomioistuimen perussäännön 10 artiklan mukaisesti. Erioikeuksia ja vapauksia myönnetään tuomioistuimelle itselleen ja sen jäsenille ja virkamiehille ja näiden perheenjäsenille, merioikeusyleissopimuksen 289 artiklan nojalla nimetyille asiantuntijoille, tuomioistuimessa toimiville asiamiehille, neuvonantajille ja asianajajille, sekä todistajille, asiantuntijoille ja tuomioistuimen määräyksestä tehtäviä hoitaville henkilöille.

3. Esityksen vaikutukset

Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen tavoiteltuna vaikutuksena on täydentää YK:n merioikeusyleissopimuksen määräyksiä ja määritellä tuomioistuimelle, sen jäsenille ja virkamiehille ja näiden perheenjäsenille, merioikeusyleissopimuksen 289 artiklan nojalla nimetyille asiantuntijoille, tuomioistuimessa toimiville asiamiehille, neuvonantajille ja asianajajille, todistajille, asiantuntijoille ja tuomioistuimen määräyksestä tehtäviä hoitaville henkilöille sellainen oikeudellinen asema ja erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeellisia tuomioistuimeen liittyvien tehtävien riippumattomaan hoitamisen kannalta.

Sopimus sisältää joitakin vero- ja tullivapauksia, joiden julkistaloudelliset vaikutukset ja muut taloudelliset vaikutukset olisivat kuitenkin hyvin vähäisiä. Merioikeustuomioistuimella ei ole Suomessa sellaista toimintaa, josta olisi odotettavissa verotuloja, joten tuomioistuimen verovapaudella ja tullivapauksilla ei olisi valtion- ja kunnallistalouden kannalta merkitystä. Tuomioistuimen jäseniä ja virkamiehiä koskeva tuloverovapaus merkitsee sitä, että tuomioistuimen suomalainen henkilökunta ei olisi tuomioistuimelta saamiensa palkkojen, palkanlisien tai kulukorvausten osalta Suomessa verovelvollinen siitä riippumatta, täytyvätkö yleiset verovelvollisuudesta vapautumista koskevat edellytykset. Näiltä osin Suomi voi menettää vähäisessä määrin verotuloja. Tuomioistuimen palveluksessa ei tällä hetkellä ole suomalaisia. Sopi-

muksella ei ole vaikutusta viranomaisten tehtäviin eikä organisaatioihin. Sopimuksen erioikeudet ja vapaudet koskisivat käytännössä hyvin rajattua henkilöpiiriä. Siinä määritellyt henkilöt asetettaisiin muihin Suomen oikeudenkäyttöpiirissä oleviin henkilöihin nähden edullisempaan asemaan. Erityisasema olisi kuitenkin rajoitettu toimintaan, joka liittyy tuomioistuimen tehtävien suorittamiseen ja vastaisi muille kansainvälisissä järjestöissä toimiville henkilöille myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia.

3. Asian valmistelu

Merioikeusyleissopimuksen hyväksynyt YK:n III merioikeuskonferenssi (1973–1982) hyväksyi myös päätöslauselman I, jolla perustettiin sopimuksen allekirjoittaneiden ja siihen liittyneiden maiden muodostama toimikunta. Merioikeuskonferenssin loppuasiakirjan allekirjoittaneet valtiot saivat osallistua huomioitsijoina toimikunnan toimintaan. Päätöslauselman 10 kappaleen mukaan toimikunnan tehtävänä oli muun muassa laatia sopimuspuolikokoukselle toimitettava raportti, jossa ehdotettaisiin käytännön toimia tuomioistuimen perustamiseksi. Toimikunnan raportti toimi pohjana sopimuspuolten 7. kokouksessa 23 päivänä toukokuuta 1997 hyväksytylle erioikeuksia ja vapauksia koskevalle sopimukselle. Sopimus talletettiin YK:n pääsihteerin huostaan ja avattiin allekirjoitettavaksi New Yorkissa 1 päivänä heinäkuuta 1997. Sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 30 päivänä joulukuuta 2001, ja siihen on tähän mennessä sitoutunut 22 valtiota.

Suomi allekirjoitti sopimuksen 31 päivänä maaliskuuta 1999. Sopimuksesta pyydettiin ennen sen allekirjoittamista lausunnot oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä sekä sosiaali- ja terveysministeriöltä.

Hallituksen esitys on laadittu virkatyönä ulkoasiainministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, sisäasiainministeriöltä sekä sosiaali- ja terveysministeriöltä. Lausunnoissa esitetyt näkemykset on otettu huomioon esitystä viimeistellessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

Johdanto. Sopimuksen johdannossa sopimusvaltiot ottavat huomioon, että Kansainvälinen merioikeustuomioistuin on perustettu YK:n merioikeusyleissopimuksella ja tunnustavat, että tuomioistuimella tulisi olla sellainen oikeustoimikelpoisuus ja sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen sen tehtävien hoitamiseksi. Sopimusvaltiot palauttavat mieleen tuomioistuimen perussäännön 10 artiklan, jossa määrätään, että tuomioistuimen jäsenillä on tuomioistuimen tehtävissä diplomaattiset erioikeudet ja vapaudet ja tunnustavat, että oikeudenkäynteihin osallistuvilla henkilöillä ja tuomioistuimen virkamiehillä tulisi olla sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen, jotta he voivat hoitaa tuomioistuimeen liittyvät tehtävänsä riippumattomasti.

1 artikla. Määritelmät. Sopimuksen 1 artiklassa määritellään seuraavat sopimuksessa käytetyt keskeiset käsitteet: yleissopimus, perussääntö, sopimusvaltiot, tuomioistuin, tuomioistuimen jäsen, pääsihteeri, tuomioistuimen virkamiehet ja Wienin yleissopimus. Todettakoon, että käsitteellä "yleissopimus" tarkoitetaan YK:n merioikeusyleissopimusta kun taas käsitteellä "sopimusvaltiot" tarkoitetaan tähän sopimukseen sitoutuneita valtioita, joiden ei tarvitse olla merioikeusyleissopimukseen sitoutuneita valtioita.

2 artikla. Tuomioistuimen oikeushenkilöllisyys. Artiklan mukaan tuomioistuin on oikeushenkilö, jolla on kelpoisuus tehdä sopimuksia, hankkia ja luovuttaa kiinteää ja irtainta omaisuutta, sekä ryhtyä oikeudenkäyntitoimiin. Määräys on sisällytetty tähän sopimukseen, koska tähän sopimukseen sitoutuneet valtiot eivät välttämättä ole merioikeusyleissopimuksen osapuolia ja koska merioikeusyleissopimuksessa ei ole erillistä määrystä tuomioistuimen oikeushenkilöllisyydestä.

Yhteisön, organisaation tai vastaavan oikeushenkilöllisyydestä sekä siihen liittyvästä oikeuskelpoisuudesta ja oikeudellisesta toimintakyvystä säädetään Suomessa lailla. Tällaisia säännöksiä sisältyy esimerkiksi yhdis-

tyslakiin (503/1989), lakiin avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä (389/1988), osakeyhtiölakiin (734/1978), osuuskuntalakiin (1488/2001) ja säätiölakiin (109/1930).

Suomessa ei ole kansainvälisten järjestöjen oikeushenkilöllisyyttä koskevaa yleistä lainsäädäntöä vaan kansainvälisten järjestöjen oikeushenkilöllisyydestä ja oikeustoimikelpoisuudesta säädetään yleensä blankettilailla, jolla saatetaan voimaan kyseessä olevan järjestön perustamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset, mukaan lukien kyseisen järjestön oikeushenkilöllisyyttä koskeva määräys. Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen osalta oikeushenkilöllisyydestä ja oikeustoimikelpoisuudesta määrätään tuomioistuimen erioikeuksia ja vapauksia koskevassa sopimuksessa.

3 artikla. Tuomioistuimen toimitilojen loukkaamattomuus. Artiklan mukaan tuomioistuimen toimitilat ovat loukkaamattomat, jollei kyseisen sopimusvaltion kanssa mahdollisesti soveltavista ehdoista muuta johdu. Artiklan määräys poikkeaa Suomessa voimassa olevasta lainsäädännöstä. Paikkaan kohdistuvasta etsinnästä säädetään pakkokeinolain (450/1987) 5 luvussa.

4 artikla. Lippu ja tunnus. Artiklan mukaan tuomioistuimella on oikeus pitää esillä lippuaan ja tunnustaan toimitiloissaan sekä virkakäyttöön tarkoitetuissa ajoneuvoissaan.

5 artikla. Tuomioistuimen, sen omaisuuden, ja varojen koskemattomuus. Artiklan 1 kappaleen mukaan tuomioistuin on vapautettu lainkäytöstä, mikäli tuomioistuin ei jossakin erityisessä tapauksessa ole nimenomaisesti luopunut tästä koskemattomuudesta. Koskemattomuudesta luopuminen ei kuitenkaan voi ulottua täytäntöönpanotoimiin. Artiklan 2 kappaleen mukaan tuomioistuimen omaisuus ja varat ovat, niiden sijaintipaikasta ja haltijasta riippumatta, vapautetut etsinnästä, pakko-otosta, menetetyksi tuomitsemisesta, takavarikosta, pakkolunastuksesta sekä kaikista muista täytäntöönpano-, hallinto-, oikeus- ja lainsäädäntötoimenpiteistä. Artiklan 3 kappaleen mukaan tuomioistuimen omaisuus ja varat ovat vapaat kaikenlaisista rajoituksista, valvonta- ja sääntelymääräyksistä ja maksuajkarajoituksista, siltä osin kuin

se on tarpeen tuomioistuimen tehtävien hoitamiseksi. Artiklan 4 kappaleen mukaan tuomioistuimen omistamalla tai käyttämällä ajoneuvoilla tulee olla vakuutus kolmansille aiheutuvien vahinkojen varalta sen valtion lainsäädännön ja määräysten mukaisesti, jossa ajoneuvoa käytetään.

Artiklassa myönnettävät erioikeudet ja vapaudet noudattavat kansainvälisille järjestöille yleisesti myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia mutta poikkeavat monilta kohdilta Suomessa voimassa olevasta lainsäädännöstä. Lainkäyttöllinen koskemattomuus merkitsee järjestön ja sen omaisuuden vapautusta kaikesta, lähinnä siviili- ja hallinto-oikeudellisesta tuomiovallasta Suomen lainkäyttöpiirissä. Omaisuuden vapautus pakko-toimista koskee erilaisia hallinnollisia ja prosessuaalisia pakkokeinoja ja turvaamistoimia. Takavarikosta rikosasioissa säädetään pakkokeinolain 3 ja 4 luvussa. Takavarikosta turvaamistoimena säädetään muun muassa oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa. Hallinnollisista pakkotoimista säädetään uhkasakko-laissa (1113/1990). Omaisuuden pakkolunastuksesta säädetään muun muassa kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta (603/1977). Valmiuslaissa (1080/1991) säädetään omaisuuden pakko-luovutuksesta ja eräistä muista omaisuuteen kohdistuvista pakkotoimista poikkeusolojen aikana. Rikokseen liittyvästä menettämis-seuraamuksesta säädetään muun muassa rikos-laissa (39/1889). Ulosottolaissa (32/1895) säädetään tuomioiden ja päätösten täytäntöönpanosta.

Euroopan unionin jäsenyydestä johtuen rahapolitiikka ei pääsääntöisesti enää kuulu Suomen toimivaltaan. Artiklan 3 kappaleen rahaliikennettä koskevat vapautukset poikkeavat kuitenkin niistä valvontaa ja säännöstelyä poikkeusoloissa koskevista määräyksistä, joista säädetään valmiuslaissa.

6 artikla. Arkisto. Artiklan mukaan tuomioistuimen arkisto sekä sille kuuluvat tai sen hallussa olevat asiakirjat ovat niiden sijaintipaikasta riippumatta loukkaamattomat kaikina aikoina. Sopimusvaltiolle, jonka alueella tuomioistuimen arkisto sijaitsee, ilmoitetaan arkiston ja asiakirjojen sijainti. Artiklan määräykset poikkeavat muun muassa takavarikon ja paikkaan kohdistuvan etsinnän

osalta Suomen lainsäädännöstä, jota selostetaan näiltä osin myös edellä 5 artiklan perustelujen yhteydessä.

7 artikla. Tuomioistuimen tehtävien hoitaminen toimipaikan ulkopuolella. Artiklan mukaan tuomioistuin voi sopia kyseessä olevan valtion kanssa niistä palveluista, jotka ovat tarpeen sen tehtävien hoitamiseksi, mikäli tuomioistuin katsoo tarpeelliseksi pitää istuntonsa tai muutoin hoitaa tehtäviään muualla kuin toimipaikassaan Hampurissa, Saksassa. Tuomioistuimen erioikeuksia ja vapauksia koskevan sopimuksen johdannoissa sopimusvaltiot tunnustavat, että tuomioistuimella tulisi olla sellainen oikeustoimikelpoisuus ja sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen sen tehtävien hoitamiseksi. Sopimuksen artikloissa määrätään yksityiskohtaisesti tuomioistuimen oikeustoimikelpoisuudesta ja erioikeuksista ja vapauksista. Tässä artiklassa tarkoitettaneenkin ensisijaisesti muita kuin tämän sopimuksen sopimusvaltioita. Mikäli artiklassa tarkoitettu järjestely kuitenkin tulisi Suomen osalta ajankohtaiseksi, on mahdollista, että siihen saattaisi sisältyä lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Sopimukselle olisi siinä tapauksessa tarpeen pyytää erikseen eduskunnan hyväksyminen.

8 artikla. Viestintä. Artiklan 1 kappaleen mukaan tuomioistuimella on kunkin sopimusvaltion alueella, sikäli kun se on sopuinnussa kyseisen valtion kansainvälisten velvoitteiden kanssa, virallisen viestintänsä ja kirjeenvaihtonsa osalta oikeus vähintään yhtä edulliseen kohteluun kuin kyseinen sopimusvaltio myöntää mille tahansa hallitustenväliselle järjestölle tai diplomaattiselle edustustolle postiin ja muuhun viestintään ja kirjeenvaihtoon sovellettavien etuoikeuksien, tariffien ja maksujen osalta. Artiklan 2 kappaleen mukaan tuomioistuin voi käyttää kaikkia tarvittavia viestintäkeinoja ja käyttää virallisessa viestinnässään ja kirjeenvaihdossaan koodeja ja salakirjoitusta. Tuomioistuimen virallinen viestintä ja kirjeenvaihto ovat loukkaamattomat. Artiklan 3 kappaleen mukaan tuomioistuimella on oikeus lähettää ja vastaanottaa kirjeenvaihtoansa ja muuta aineistoa tai tiedonantoja kuriirin välityksellä tai sinetöidyissä säkeissä, joilla on samat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset kuin dip-

lomaattikuriireilla ja kuriirisäkeillä.

9 artikla *Vapautus veroista, tullimaksuista ja tuonti- tai vientirajoituksista.* Artiklan 1 kappaleen mukaan tuomioistuimien, sen varat, tulot ja muu omaisuus sekä sen toimenpiteet ja oikeustoimet on vapautettu kaikista välittömistä veroista. Vapautus ei kuitenkaan koske sellaisia veroja, jotka tosiasiansa ovat vain maksuja julkisten laitosten suorittamista palveluksista. Artiklan 2 kappaleen mukaan tuomioistuimien on vapautettu myös kaikista tullimaksuista, tuontiveroista ja tuonti- ja vientikielloista ja -rajoituksista sellaisten tavaroiden osalta, jotka tuomioistuimien tuo tai vie virkakäyttöön. Artiklan 3 kappaleen mukaan edellä mainitun vapautuksen perusteella tuotuja tai hankittuja tavaroita saa kuitenkin myydä tai muutoin luovuttaa sopimusvaltion alueella ainoastaan kyseisen sopimusvaltion hallituksen kanssa sovittujen ehtojen mukaisesti. Tuomioistuimien on myös vapautettu kaikista tullimaksuista, tuontiveroista ja tuonti- ja vientikielloista ja rajoituksista julkaisujen osalta.

Perustuslain 81 §:n 1 momentin ja 121 §:n 3 momentin mukaan verovelvollisuuden perusteista säädetään lailla. Artiklan 1 kappaleen määräykset verovapaudesta poikkeavat voimassa olevasta välittömiä veroja koskevasta lainsäädännöstä mutta vastaavat samoin kuin artiklan 2 ja 3 kappaleen tulleja koskevat erioikeudet ja vapaudet kansainvälisille järjestöille tavanomaisesti myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia. Yhteisön tullittomuusjärjestelyn luomisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 918/83 133 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat myöntää tullittomuuden, joka kuuluu kansainvälisten sopimusten, joiden sopimuspuolena on kolmas maa tai kansainvälinen järjestö, nojalla tavanomaisesti myönnettäviin etuoikeuksiin. Asetuksen 134 artiklan mukaan jäsenvaltion on kuitenkin toimitettava komissiolle tiedoksi tällaisen sopimuksen tullisäännökset. Tuonti- ja vientikieltojen ja -rajoitusten osalta voidaan todeta, että EY:n perustamissopimuksen mukaan pääsääntönä on tavaroiden vapaa liikkuvuus ja että sitä voidaan kansallisesti rajoittaa vain tietyin edellytyksin. Tällainen säännöstelymahdollisuus sisältyy valmiuslain 14 §:ään.

10 artikla. *Maksujen ja/tai verojen palau-*

tus. Artiklan 1 kappaleen mukaan tuomioistuimien ei pääsääntöisesti tule pyytää vapautusta maksuista tai veroista, jotka sisältyvät kiinteän tai irtaimen omaisuuden hintaan, eikä palvelumaksuihin liittyvistä veroista. Sopimusvaltioiden on kuitenkin silloin, kun tuomioistuimien hankkii virkakäyttöön merkittäviä määriä omaisuutta, tavaroita tai palveluja, joista peritään tai voidaan periä maksuja ja veroja, ryhdyttävä tarvittaviin hallinnollisiin järjestelyihin tuomioistuimien vapauttamiseksi sellaisista maksuista tai suoritetun maksun ja/tai veron palauttamiseksi. Artiklan 2 kappaleen mukaan vapautuksen tai palautuksen perusteella hankittuja tavaroita saa myydä tai muutoin luovuttaa ainoastaan vapautuksen tai palautuksen myöntäneen sopimusvaltion määräämien ehtojen mukaisesti. Vapautusta tai palautusta ei myönnettä maksuista, jotka liittyvät julkisten laitosten tuomioistuimelle suorittamiin palveluihin.

Harmonisoituja välillisiä veroja (arvonlisävero ja valmisteverot) koskevien yhteisöoikeuden säännösten mukaan jäsenvaltioilla on oikeus tavanomaisten erioikeuksien ja vapauksien myöntämiseen kansainvälisille järjestöille, jos ne on määritelty kyseisten järjestöjen perustamisasiakirjoissa tai päämajasopimuksissa, edellyttäen, että järjestön isäntämaana toimiva jäsenvaltio on hyväksynyt sen kansainväliseksi järjestöksi. Ottaen huomioon Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen perustamisprosessin, sen toimialan ja sen perustajaosapuolet, voidaan tuomioistuimien erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen katsoa olevan niin olennainen osa tuomioistuimen perustamisasiakirjoja, että yhteisöoikeuden vaatimukset voidaan katsoa täytetyiksi. Arvonlisäverolain (1501/1993) 72 d §:n 2 momentti ja valmisteverotuslain (1469/1994) 16 §:n 7 kohta sisältävät vastaavat edellytykset verovapauksien myöntämisestä toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevalle kansainväliselle järjestölle. Sopimuksen arvonlisä- ja valmisteveroja koskevat erioikeudet ja vapaudet eivät ole laajempia kuin kansainvälisille järjestöille tavanomaisesti myönnettävät erioikeudet.

11 artikla. *Verotus.* Artiklan 1 kappaleen mukaan tuomioistuimien jäsenille ja virkamiehille maksetut palkat, palkkiot ja korvaukset on vapautettu verosta. Kappaleen 2

mukaan jos jokin verotusmuoto perustuu asumiseen, ajanjaksoja, jonka tuomioistuimen jäsenet tai virkamiehet ovat valtiossa hoitaakseen tehtäviään, ei katsota asumiseksi, jos näille jäsenille tai virkamiehille myönnetään diplomaattiset erioikeudet, vapaudet ja helpotukset. Kappaleen 3 mukaan sopimusvaltioilla ei ole velvollisuutta vapauttaa tuomioistuimen entisille jäsenille ja virkamiehille maksettuja eläkkeitä tai elinkorkoja tuloverosta.

Artiklan määräykset poikkeavat Suomessa voimassa olevasta lainsäädännöstä. Tuloverotusta koskevat 2 kappaleen määräykset poikkeavat tuloverolain (1535/1992) säännöksistä. Artiklan 3 kappaleen määräykset liittyvät eläkkeiden verotusta koskevaan lainsäädäntöön, mutta jättävät sopimusvaltiolle mahdollisuuden soveltaa tältä osin omaa lainsäädäntöään.

12 artikla. *Tuomioistuimen varat ja vapaus valuuttarajoituksista.* Artiklassa määrätään tuomioistuimen varoista ja sen vapauttamisesta valuuttarajoituksista. Rahaliikennettä koskevien valvonta- ja sääntelymääräysten sekä maksuaikarajoitusten estämättä tuomioistuin voi toimintaansa liittyen pitää hallussaan varoja, mitä tahansa valuuttaa ja kultaa sekä pitää tilejä missä tahansa valuuttassa. Tuomioistuin voi siirtää varojaan, kultaansa tai valuuttaansa vapaasti maasta toiseen tai jonkin maan sisällä. Tuomioistuimella on myös oikeus vaihtaa jokin hallussaan oleva valuutta mihin tahansa toiseen valuuttaan. Tuomioistuin voi toiminnassaan myös ottaa vastaan, pitää hallussaan, diskontata, siirtää, vaihtaa tai muuten käydä kauppaa velkakirjoilla ja muilla arvopapereilla. Artiklan 2 kappaleen mukaan tuomioistuimen on otettava huomioon kaikki sopimusvaltion sille tekemät esitykset käyttäessään 1 kappaleen mukaisia oikeuksiaan, mikäli tuomioistuin katsoo sen olevan mahdollista tuomioistuimen etuja vahingoittamatta.

Euroopan unionin jäsenyydestä johtuen rahapolitiikka ei pääsääntöisesti enää kuulu Suomen toimivaltaan. Artiklan määräykset poikkeavat kuitenkin ainakin valmiuslaissa säädetyistä valvontaa ja säännöstelyä poikkeusoloissa koskevista säännöksistä.

13 artikla. *Tuomioistuimen jäsenet.* Artiklan 1 kappaleen mukaan tuomioistuimen jä-

senillä on tuomioistuimen toimintaan liittyvissä asioissa samat erioikeudet, vapaudet, helpotukset ja etuudet kuin diplomaattisten edustustojen päälliköillä Wienin yleissopimuksen mukaan.

Artiklan 2 kappaleen mukaan tuomioistuimen jäsenille ja heidän kanssaan asuville perheenjäsenille myönnetään kaikki maasta poistumiseen liittyvät helpotukset siinä maassa, jossa he ovat, sekä maahantulon ja maasta poistumiseen siinä maassa, jossa tuomioistuin kokoontuu. Virkätehtäviinsä liittyvien matkojen aikana tuomioistuimen jäsenillä on kaikkien niiden maiden alueilla, joiden kautta he joutuvat kulkemaan, kaikki ne erioikeudet, vapaudet ja helpotukset, jotka nämä maat myöntävät vastaavissa olosuhteissa diplomaattikunnan edustajille. Artiklan 3 kappaleen mukaan tuomioistuimen jäsenelle, joka oleskelee jossakin muussa maassa kuin siinä valtiossa, jonka kansalainen hän on tai jossa hän asuu pysyvästi, ollakseen tuomioistuimen käytettävissä, myönnetään oleskelun ajaksi diplomaateille kuuluvat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset. Mainitut erioikeudet, vapaudet ja helpotukset myönnetään myös tuomioistuimen jäsenen kanssa asuville perheenjäsenille. Artiklan 4 kappaleen mukaan tuomioistuimen jäsenille ja heidän talouteensa kuuluville perheenjäsenille myönnetään edelleen kansainvälisen kriisitilanteen aikana samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti.

Artiklan 5 kappaleen mukaan tuomioistuimen jäsenten omistamilla tai käyttämällä ajoneuvoilla tulee olla vakuutus kolmansille aiheutuvien vahinkojen varalta sen valtion lainsäädännön ja määräysten mukaisesti, jossa ajoneuvoa käytetään.

Artiklan 6 kappaleen mukaan artiklan 1—5 kappaleen määräyksiä sovelletaan tuomioistuimen jäseniin myös sen jälkeen, kun heidän tilalleen on tullut toinen jäsen, jos he jatkavat tehtäviensä hoitamista perussäännön 5 artiklan 3 kappaleen mukaisesti. Mainitun kappaleen mukaan tuomioistuimen jäsenet jatkavat tehtäviensä hoitamista, kunnes heidän paikkansa täytetään. Tämänkin jälkeen he käsittelevät loppuun asiat, joiden käsittelyyn he jo ovat ryhtyneet.

Artiklan 7 kappaleen mukaan sen varmistamiseksi, että tuomioistuimen jäsenillä on tehtäviään hoitaessaan täydellinen sananvapaus ja riippumattomuus, heille myönnetään edelleen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus virkatehtäviensä yhteydessä antamiensa suullisten ja kirjallisten lausuntojen ja kaikkien virkatehtävien yhteydessä suorittamiensa toimenpiteiden osalta, vaikka kyseiset henkilöt eivät enää olisi tuomioistuimen jäseniä tai hoitaisi tuomioistuimeen liittyviä tehtäviä.

Artiklan määräykset poikkeavat monilta kohdilta Suomessa voimassa olevasta lainsäädännöstä, jota selostetaan myös edellä 3 ja 5—12 artiklan perustelujen yhteydessä. Artiklan 1—6 kappaleen määräykset laajentavat diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen lailla hyväksytyjen määräysten soveltamisalaa. Artiklan 7 kappaleessa määrätty oikeudellinen koskemattomuus merkitsee poikkeusta siviili-, rikos- ja hallinto-oikeudellisesta tuomiovallasta Suomen lainkäyttöpiirissä.

14 artikla. Virkamiehet. Artiklan 1 kappaleen mukaan pääsihteerille myönnetään tuomioistuimen toimintaan liittyvissä asioissa diplomaattiset erioikeudet, vapaudet ja helpotukset. Artiklan 2 kappaleen mukaan muilla tuomioistuimen virkamiehillä on niissä maissa, joissa he ovat tuomioistuimen toimintaan liittyvissä asioissa, tai niissä maissa, joiden läpi he joutuvat näissä asioissa kulkemaan, heidän tehtäviensä riippumattoman hoitamisen kannalta tarvittavat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset. Kappaleessa eritellään kahdeksassa kohdassa ne erioikeudet, vapaudet ja helpotukset, joita heille erityisesti myönnetään. Muille tuomioistuimen virkamiehille myönnetään koskemattomuus pidättämisestä ja vangitsemista vastaan sekä henkilökohtaisten matkatavaroidensa takavarikointia vastaan, oikeus tuoda maahan huonekalunsa ja henkilökohtaiset tavaransa tullivapaasti, kun he ensimmäisen kerran tulevat kyseiseen maahan ottaakseen tehtävänsä vastaan, ja viedä ne tullivapaasti takaisin pysyvään kotimaahansa. Muille tuomioistuimen virkamiehille myönnetään myös vapautus henkilökohtaisten matkatavaroiden tarkastuksesta, jollei ole painavaa syytä epäillä, että matkatavaroihin sisältyy tavaroita, joita ei

ole tarkoitettu henkilökohtaiseen käyttöön, tai joiden maahantuonti tai maasta vienti on kielletty kyseisen sopimusvaltion lainsäädännössä tai säänneltyä sen karanteenia koskevien määräysten mukaisesti; tällaisessa tapauksessa matkatavarat tarkastetaan kyseisen virkamiehen läsnä ollessa. Muille virkamiehille myönnetään myös oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus virkatehtävien yhteydessä antamiensa suullisten ja kirjallisten lausuntojen ja virkatehtävien yhteydessä suorittamiensa toimenpiteiden osalta, mikä jatkuu vielä senkin jälkeen, kun he ovat lopettaneet tehtäviensä hoitamisen, koskemattomuus kansallisten palvelusvelvoitteiden osalta, vapautus maahantuloa koskevista rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista, samoin kuin heidän kanssaan asuville perheenjäsenille sekä samat erioikeudet valuuttaa ja valuutanvaihtoa koskevien helpotusten osalta kuin kyseisessä maassa olevien diplomaattisten edustustojen vastaavantasoisille virkamiehille myönnetään. Lisäksi muille virkamiehille, samoin kuin heidän kanssaan asuville perheenjäsenille, myönnetään kansainvälisen kriisitilanteen aikana samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti.

Artiklan 3 kappaleen mukaan tuomioistuimen virkamiesten omistamilla tai käyttämällä ajoneuvoilla tulee olla vakuutus kolmansille aiheutuvien vahinkojen varalta sen valtion lainsäädännön ja määräysten mukaisesti, jossa ajoneuvoa käytetään. Lisäksi artiklan 4 kappaleen mukaan tuomioistuin antaa kaikille sopimusvaltioille tiedoksi ne virkamiesluokat, joihin tämän artiklan määräyksiä sovelletaan. Näihin luokkiin kuuluvien virkamiesten nimet annetaan ajoittain tiedoksi kaikille sopimusvaltioille.

Artiklan määräykset poikkeavat monilta kohdilta Suomessa voimassa olevasta lainsäädännöstä, jota selostetaan myös edellä 13 artiklan yhteydessä. Artiklan 1 kappaleen määräykset laajentavat diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen lailla hyväksytyjen määräysten soveltamisalaa. Artiklan 2 kappaleen a kohdassa määrätään vangitsemista ja pidättämisestä koskevasta vapautuksesta. Määräys poikkeaa pakkokeino-

lain säännöksistä. Artiklan 2 kappaleen b kohdassa tarkoitettu tulli- ja verovapaa maahantuonti ja maastavienti poikkeaa tullilain (1466/1994) säännöksistä. Kappaleen c kohdassa vapautetaan lähtökohtaisesti henkilökohtaisten matkatavaroiden tarkastuksesta. Myös tämä määräys poikkeaa tullilain säännöksistä. Saman kappaleen d kohdassa määrätty oikeudellinen koskemattomuus merkitsee poikkeusta siviili-, rikos- ja hallinto-oikeudellisesta tuomiovallasta Suomen lainkäyttöpiirissä. Kappaleen e kohdassa määrätään myös kansallisiin palvelusvelvoitteisiin liittyvistä vapauksista, jotka poikkeavat Suomessa asuvan työvoiman käyttöä koskevista valmiuslain säännöksistä. Määräyksen on katsottava koskevan myös maanpuolustusvelvollisuutta ja merkitsevän poikkeusta myös asevelvollisuuslaista (452/1950). Perustuslain 127 §:n 1 momentti edellyttää, että maanpuolustusvelvollisuudesta säädetään lailla. Artiklan 2 kappaleen f kohdan määräykset koskevat ulkomaalaisten maahantuloa Suomeen. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan maahantulon yhteydessä ei sovelleta erityisiä rajoituksia tai esimerkiksi kiintömenettelyä eikä myöskään mitään varsinaista rekisteröintivelvoitetta. Ulkomaalaislain (301/2004) 130 §:n 3 momentin mukaan sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maahantulon jälkeisestä ilmoittautumisvelvollisuudesta. Tällaista asetusta ei ole vielä annettu. Asetuksen valmistelussa tulee ottaa huomioon kansainväliset sopimusvelvoitteet, joiden vuoksi ei ole perusteltua edellyttää ilmoittautumista tietyiltä henkilöiltä. Kappaleen g—h määräykset laajentavat diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen lailla hyväksytyjen määräysten soveltamisalaa.

15 artikla. *Yleissopimuksen 289 artiklan nojalla nimetyt asiantuntijat.* Artiklan mukaan yleissopimuksen 289 nojalla nimetyille asiantuntijoille myönnetään heidän tehtäviensä aikana, mukaan lukien tehtäviin liittyvät matkat, sellaiset erioikeudet, vapaudet ja helpotukset, jotka ovat tarpeen, jotta he voivat hoitaa tehtävänsä riippumattomasti. Erityisesti heille myönnetään koskemattomuus pidättämisestä ja vangitsemista vastaan sekä henkilökohtaisten matkatavaroidensa takavarikointia vastaan, vapautus henkilökohtais-

ten matkatavaroiden tarkastuksesta, jollei ole painavaa syytä epäillä, että matkatavaroihin sisältyy tavaroita, joita ei ole tarkoitettu henkilökohtaiseen käyttöön tai joiden maahantuonti tai maasta vienti on kielletty kyseisen sopimusvaltion lainsäädännössä tai säänneltyä sen karanteenia koskevien määräysten mukaisesti; tällaisessa tapauksessa matkatavarat tarkastetaan kyseisen asiantuntijan läsnä ollessa. Asiantuntijoille myönnetään myös oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus virkatehtävien yhteydessä antamiensa suullisten ja kirjallisten lausuntojen ja virkatehtävien yhteydessä suorittamiensa toimenpiteiden osalta, mikä jatkuu myös sen jälkeen, kun he ovat lopettaneet tehtäviensä hoitamisen. Lisäksi heille myönnetään asiakirjojen loukkaamattomuus, vapautus maahantuloa koskevista rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista, samat erioikeudet valuuttaa ja valuutanvaihtoa koskevien helpotusten osalta kuin tilapäisissä virkatehtävissä oleville vieraiden valtioiden hallitusten edustajille myönnetään, sekä kansainvälisen kriisitilanteen aikana samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti.

Artiklan määräysten suhde Suomen lainsäädäntöön ilmenee edellä 13 ja 14 artiklan yhteydessä esitetyistä perusteluista.

16 artikla. *Asiamiehet, neuvonantajat ja asianajajat.* Artiklan 1 kappaleen mukaan tuomioistuimessa toimiville asiamiehille, neuvonantajille ja asianajajille myönnetään heidän tehtäviensä aikana, mukaan lukien tehtäviin liittyvät matkat, heidän tehtäviensä riippumattoman hoitamisen kannalta tarvittavat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset. Erityisesti heille myönnetään koskemattomuus pidättämisestä ja vangitsemista vastaan sekä henkilökohtaisten matkatavaroidensa takavarikointia vastaan, vapautus henkilökohtaisten matkatavaroiden tarkastuksesta, jollei ole painavaa syytä epäillä, että matkatavaroihin sisältyy tavaroita, joita ei ole tarkoitettu henkilökohtaiseen käyttöön tai joiden maahantuonti tai maasta vienti on kielletty kyseisen sopimusvaltion lainsäädännössä tai säänneltyä sen karanteenia koskevien määräysten mukaisesti; tällaisessa tapauksessa matkatavarat tarkastetaan kyseisen asiamiehen, neu-

vonantajaa tai asianajajaa läsnä ollessa. Heille myönnetään myös oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus virkatehtävien yhteydessä antamiensa suullisten ja kirjallisten lausuntojen ja virkatehtävien yhteydessä suoritamiensa toimenpiteiden osalta, mikä jatkuu myös sen jälkeen, kun he ovat lopettaneet tehtäviensä hoitamisen. Lisäksi heille myönnetään asiakirjojen loukkaamattomuus, oikeus ottaa vastaan asiakirjoja ja kirjeenvaihtoa kuriirin välityksellä tai sinetöidyissä säkeissä, vapautus maahantuloa koskevista rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista, samat erioikeudet henkilökohtaisten matkatavaroiden ja valuutaa ja valuutanvaihtoa koskevien helpotusten osalta kuin myönnetään tilapäisissä virkatehtävissä oleville vieraiden valtioiden hallitusten edustajille, sekä samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kansainvälisen kriisitilanteen aikana kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen nojalla.

Artiklan 2 kappaleen mukaan tuomioistuimen saatua tuomioistuimessa olevan oikeudenkäynnin osapuolelta ilmoituksen nimetystä asiamiehestä, neuvonantajasta tai asianajajasta, tämän asemasta annetaan pääsihteerin allekirjoittama todistus, joka on voimassa rajoitetun, oikeudenkäynnin edellyttämän kohtuullisen ajan. Kappaleen 3 mukaan kyseisen valtion toimivaltaiset viranomaiset myöntävät tässä artiklassa mainitut erioikeudet, vapaudet ja helpotukset 2 kappaleessa tarkoitettua todistuksen esittämisen perusteella. Kappaleen 4 mukaan jos jonkin veromuoto perustuu asumiseen, ajanjaksoa, jonka asiamiehet, neuvonantajat tai asianajajat ovat valtiossa hoitaakseen tehtäviään, ei katsota asumiseksi.

Artiklan määräysten suhde Suomen lainsäädäntöön ilmenee edellä 11, 13 ja 14 artiklan yhteydessä esitetyistä perusteluista.

17 artikla. *Todistajat, asiantuntijat ja tuomioistuimen määräyksestä tehtäviä hoitavat henkilöt.* Artiklan 1 kappaleen mukaan todistajille, asiantuntijoille ja tuomioistuimen määräyksestä tehtäviä hoitaville henkilöille myönnetään heidän tehtäviensä aikana, mukaan lukien tehtäviin liittyvät matkat, 15 artiklan a–f kohdassa tarkoitettut erioikeudet, vapaudet ja helpotukset. Kappaleen 2 mu-

kaan heille myönnetään myös kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kansainvälisen kriisitilanteen aikana.

Artiklan määräysten suhde Suomen lainsäädäntöön ilmenee edellä 11, 13 ja 14 artiklan yhteydessä esitetyistä perusteluista.

18 artikla. *Kansalaiset ja pysyvät asukkaat.* Artiklan mukaan asianomaisen sopimusvaltion mahdollisesti myöntämiä ylimääräisiä erioikeuksia ja vapauksia lukuun ottamatta, ja ottaen huomioon 11 artiklan määräykset, tämän sopimuksen nojalla erioikeuksia ja vapauksia nauttivalla henkilöllä on sen sopimusvaltion alueella, jonka kansalainen tai pysyvä asukas hän on, koskemattomuus oikeudenkäynnin osalta ainoastaan siltä osin kuin kyse on tämän tehtävien hoitamisen yhteydessä annetuista suullisista ja kirjallisista lausunnoista ja niiden yhteydessä suoritetuista toimenpiteistä. Koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun kyseinen henkilö ei enää hoida tuomioistuimeen liittyviä tehtäviä. Artiklan määräysten suhde Suomen lainsäädäntöön ilmenee edellä 13 ja 14 artiklan yhteydessä esitetyistä perusteluista.

19 artikla. *Lakien ja määräysten noudattaminen.* Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuksen 13–17 artiklan mukaisia erioikeuksia, vapauksia, helpotuksia ja etuuksia ei myönnetä henkilökohtaisen edun vuoksi, vaan sen varmistamiseksi, että kyseessä olevat henkilöt voivat hoitaa tuomioistuimeen liittyvät tehtävänsä riippumattomasti. Kappaleen 2 mukaan heidän erioikeuksiaan ja vapauksiaan loukkaamatta, kaikilla 13–17 artiklassa tarkoitetuilla henkilöillä on velvollisuus noudattaa sen sopimusvaltion lainsäädäntöä ja määräyksiä, jonka alueella he ovat tai jonka alueen läpi he kulkevat tuomioistuimen toimintaan liittyvissä asioissa. Kyseisillä henkilöillä on myös velvollisuus olla puuttumatta kyseisen valtion sisäisiin asioihin.

20 artikla. *Koskemattomuudesta luopuminen.* Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuksen mukaiset erioikeudet ja vapaudet on myönnetty hyvän lainkäytön varmistamiseksi eikä henkilökohtaisen edun vuoksi, ja siksi toimivaltaisella viranomaisella on oikeus ja velvollisuus luopua koskemattomuudesta silloin, kun koskemattomuus tämän viranomaisen käsityksen mukaan haittaisi lainkäyttöä

ja siitä voidaan luopua lainkäyttöä vahingoittamatta. Artiklan 2 kappaleessa on yksityiskohtaiset määräykset siitä, mikä taho on oikeutettu päättämään erioikeuksista ja vapauksista luopumisesta kunkin niihin oikeutun henkilöryhmän osalta.

21 artikla. *Laissez-passer -todistukset ja viisumit.* Artiklan 1 kappale velvoittaa sopimusvaltiot tunnustamaan ja hyväksymään laillisiksi matkustusasiakirjoiksi YK:n laissez-passer todistukset, jotka on myönnetty tuomioistuimen jäsenille ja virkamiehille tai yleissopimuksen 289 artiklan nojalla nimeytyille asiantuntijoille. Kappaleen 2 mukaan tuomioistuimen jäsenten ja pääsihteerin viisumihakemukset (siltoin kun viisumia edellytetään) on käsiteltävä mahdollisimman nopeasti. Muiden artiklan 1 kappaleessa tarkoitettujen henkilöiden, joilla on laissez-passer -todistus tai joilla on siihen oikeus, sekä 16 ja 17 artiklassa tarkoitettujen henkilöiden viisumihakemukset, joiden mukana on todistus siitä, että he matkustavat tuomioistuimen tehtävissä, on käsiteltävä mahdollisimman nopeasti.

Artiklan 1 kappaleen määräys liittyy perustuslain 9 §:n 4 momentissa tarkoitettuun ulkomaalaisen oikeuteen tulla Suomeen, josta säädetään lailla. Ulkomaalaislain 11 §:n mukaan ulkomaalaisen maahantulo edellyttää muun muassa, että hänellä on voimassa oleva vaadittava rajanylitykseen oikeuttava matkustusasiakirja. Passin korvaavasta asiakirjasta säädetään ulkomaalaislain 15 §:n 1 ja 2 momentissa. Passin asemesta maahantuloon ja maassa oleskeluun oikeuttavaksi asiakirjaksi voidaan hyväksyä myös muu tietyt vaatimukset täyttävä asiakirja mainitun pykälän mukaisesti. Käytännössä asiasta säädetään ulkoasiainministeriön asetuksella. Artiklan 2 kappaleen määräykset liittyvät perustuslain 9 §:n 4 momentissa tarkoitettuun ulkomaalaisen oikeuteen tulla Suomeen ja oleskella maassa ja kuuluvat siten lainsäädännön alaan.

22 artikla. *Liikkumisvapaus.* Artiklan mukaan tuomioistuimen jäsenten ja muiden 13—17 artiklassa mainittujen henkilöiden vapaalle liikkumiselle tuomioistuimen toimipaikkaan tai sen istuntopaikkaan tai muuhun paikkaan, jossa se hoitaa tehtäviään, ja tällaisesta paikasta pois liikkumiselle ei saa aset-

taa hallinnollisia tai muita rajoituksia.

23 artikla. *Turvallisuuden ja yleisen järjestyksen säilyttäminen.* Artiklan 1 kappaleen mukaan jos asianomainen sopimusvaltio katsoo tarpeelliseksi ryhtyä toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen kyseisen sopimusvaltion turvallisuuden tai yleisen järjestyksen säilyttämiselle kansainvälisen oikeuden mukaisesti, tämän vaikuttamatta tuomioistuimen riippumattomaan ja asianmukaiseen toimintaan, sen on otettava yhteyttä tuomioistuimeen niin pian kuin olosuhteet sen sallivat, jotta nämä voivat päättää keskinäisellä sopimuksella tarvittavista toimenpiteistä tuomioistuimen suojelemiseksi. Kappale 2 velvoittaa tuomioistuinta toimimaan yhteistyössä sellaisen sopimusvaltion hallituksen kanssa välttääkseen toimenpiteistään aiheutuvaa haittaa sopimusvaltion turvallisuudelle tai yleiselle järjestykselle.

Artikla sisältää yleisen molemminpuolisen velvollisuuden sopimuksen osapuolelle ja tuomioistuimelle konsultoida toisiaan mahdollisista varotoimenpiteistä turvallisuusasioissa.

24 artikla. *Yhteistyö sopimusvaltioiden viranomaisten kanssa.* Artikla velvoittaa tuomioistuinta toimimaan yhteistyössä sopimusvaltioiden asianomaisten viranomaisten kanssa kaikkina aikoina helpottaakseen näiden lakien täytäntöönpanoa ja estääkseen tässä sopimuksessa tarkoitettujen erioikeuksien, vapauksien, helpotusten ja etuuksien väärinkäytön.

25 artikla. *Sopimuksen suhde erityissopimukseen.* Artiklan mukaan siltä osin kuin tämän sopimuksen määräykset ja mahdollisen tuomioistuimen ja sopimusvaltion välisen erityissopimuksen määräykset liittyvät samaan asiaan, määräykset katsotaan mahdollisuuksien mukaan toisiaan täydentäviksi siten, että molempia määräyksiä voidaan soveltaa eivätkä kummankaan määräykset heikennä toisen oikeusvaikutuksia, mutta ristiriitatapauksessa erityissopimuksen määräykset ovat ensisijaisia.

26 artikla. *Riitojen ratkaiseminen.* Artiklan 1 kappaleen mukaan tuomioistuin antaa tarkoituksenmukaiset määräykset yksityisoikeudellisista sopimuksista johtuvien riitojen ja muiden sellaisten yksityisoikeudellisten riitojen ratkaisemiseksi, joiden osapuolena

tuomioistuimien on sekä sellaisten riitojen ratkaisemiseksi, joissa on mukana tässä sopimuksessa tarkoitettu henkilö, jolla on virallisen asemansa takia lainkäyttöllinen koskemattomuus, jollei koskemattomuudesta ole luovuttu. Kappaleessa 2 määrätään riitojenratkaisumenetelmistä sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevien riitojen osalta. Kappaleen mukaan kaikki sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevat riidat saatetaan välimiesoikeuden ratkaistaviksi, elleivät osapuolet ole sopineet muusta riitojenratkaisumenettelystä. Jos tuomioistuimen ja sopimusvaltion välillä ilmenee riita, jota ei ole ratkaistu neuvotteluilla tai muulla sovitulla ratkaisutavalla kolmen kuukauden kuluessa jonkin riidan osapuolen sitä pyydettyä, se annetaan jommankumman riidan osapuolen pyynnöstä kolmen välimiehen muodostaman välimiesoikeuden lopullisesti ratkaistavaksi. Yhden välimiehen valitsee tuomioistuin, toisen sopimusvaltio ja kolmannen välimiehen, joka toimii välimiesoikeuden puheenjohtajana, valitsevat kaksi ensin mainittua välimiestä. Jollei jompikumpi osapuoli ole nimittänyt välimiestä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun toinen osapuoli on nimittänyt oman välimiehensä, YK:n pääsihteeri suorittaa nimitämisen. Elleivät kaksi ensin mainittua välimiestä onnistu sopimaan kolmannen välimiehen nimeämisestä kolmen kuukauden kuluessa heidän nimitämisensä jälkeen, YK:n pääsihteeri valitsee kolmannen välimiehen tuomioistuimen tai sopimusvaltion pyynnöstä.

27 artikla. Allekirjoittaminen. Sopimus oli artiklan mukaan avoimena allekirjoittamista varten kaikille valtioille 1 päivästä heinäkuuta 1997 lukien 30 päivään kesäkuuta 1999 saakka YK:n päämajassa New Yorkissa.

28 artikla. Ratifiointi. Artiklan mukaan sopimuksen allekirjoittaneiden valtioiden on ratifioitava sopimus. Ratifioimiskirjat talletetaan YK:n pääsihteerin huostaan.

29 artikla. Liittyminen. Artiklan mukaan sopimus on avoimena liittymistä varten kaikille valtioille. Myös liittymiskirjat talletetaan YK:n pääsihteerin huostaan.

30 artikla. Voimaantulo. Sopimus tulee artiklan 1 kappaleen mukaisesti voimaan 30 päivän kuluttua kymmenennen ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamisen jälkeen. So-

pimus tuli kansainvälisesti voimaan 30 päivänä joulukuuta 2001. Kappaleen 2 mukaan kunkin sellaisen valtion osalta, joka ratifioi sopimuksen tai liittyy siihen kymmenennen ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamisen jälkeen, sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä kyseisen valtion ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamisen jälkeen.

31 artikla. Väliaikainen soveltaminen. Artiklan mukaan valtio, joka aikoo ratifioida tämän sopimuksen tai liittyä siihen, voi milloin tahansa ilmoittaa tallettajalle, että se soveltaa sopimusta väliaikaisesti korkeintaan kahden vuoden ajan.

32 artikla. Soveltaminen yksittäistapausta varten. Artiklan mukaan kun riita on saatettu tuomioistuimen käsiteltäväksi sen perussäännön mukaisesti, riidan osapuolena oleva valtio, joka ei ole tämän sopimuksen sopimusvaltio, voi kyseessä olevaa tapausta varten ja sen keston ajaksi, tilapäisesti tulla tämän sopimuksen sopimusvaltioksi tallettamalla hyväksymiskirjan. Hyväksymiskirjat talletetaan YK:n pääsihteerin huostaan ja ne tulevat voimaan tallettamispäivänä.

33 artikla. Irtisanominen. Sopimusvaltio voi 1 kappaleen mukaan irtisanoa sopimuksen YK:n pääsihteerille osoitetulla kirjallisella ilmoituksella. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua ilmoituksen vastaanottamispäivästä, jollei ilmoituksessa määrätä myöhempää voimaantulopäivää. Artiklan 2 kappaleessa täsmennetään, että irtisanominen ei kuitenkaan vaikuta millään tavalla sopimusvaltioiden velvollisuuteen täyttää sellaiset tähän sopimukseen sisältyvät velvoitteensa, jotka sillä olisi kansainvälisen oikeuden nojalla sopimuksesta riippumatta.

34 artikla. Tallettaja. Artiklan mukaan sopimuksen tallettajana toimii YK:n pääsihteeri.

35 artikla. Todistusvoimaiset tekstit. Artiklassa määrätään, että sopimuksen arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaisia. Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet siihen asianmukaisesti valtuutettuina ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen. Sopimus avattiin allekirjoittamista varten New Yorkissa 1 päivänä heinäkuuta 1997 yhtenä arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, rans-

kan- ja venäjänkielisenä alkuperäiskappaleena.

2. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lain 1 § sisältää tavanomaisen blankettilain säännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne sopimuksen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta ja käsittelyjärjestystä koskevassa jaksossa.

2 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee voimaan Suomen osalta.

3. Voimaantulo

Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen 30 artiklan mukaan sopimus tulee kansainvälisesti voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua sen päivän jälkeen, jona kymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu YK:n pääsihteerin huostaan. Sellaisen valtion osalta, joka ratifioi sopimuksen tai liittyy siihen sen jälkeen, kun kymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu, sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona kyseisen valtion ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu.

Sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 30 päivänä joulukuuta 2001 ja sen on tähän mennessä ratifioinut tai hyväksynyt kaikkiaan 22 valtiota. Sopimus tulee Suomen osalta voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, kun hyväksymiskirja on talletettu YK:n pääsihteerin huostaan.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset

valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslain turvattun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11, 12 ja 45/2000 vp).

Sopimuksen 1 artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt keskeiset käsitteet. Tällaiset määräykset, jotka välillisesti vaikuttavat aineellisten, lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten tulkintaan ja soveltamiseen, kuuluvat itsekin lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 2 artiklassa on määräys tuomioistuimen oikeushenkilöllisyydestä ja mainitaan erityisesti siihen liittyvät tietyt oikeuskelpoisuudet. Oikeushenkilöllisyydestä ja siihen liittyvästä oikeustoimikelpoisuudesta ja oikeudellisesta toimintakyvystä säädetään Suomessa lailla (PeVL 38/2000 vp.) Määräys kuuluu lainsäädännön alaan.

Kansainvälisen järjestön ja sen henkilökunnan ja muiden siihen liittyvien henkilöiden erioikeuksia ja vapauksia koskevat määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan ja vaativat eduskunnan hyväksymisen (PeVL 38/2000 vp). Sopimuksen 3, 5—6 ja 8—12 sekä 13—17 artiklaan sisältyy lukuisia erioikeuksia ja vapauksia, jotka tähän joukkoon kuuluvina vaativat eduskunnan hyväksymisen.

Mainittujen artiklojen määräykset poikkeavat monilta kohdilta Suomessa voimassa olevasta lainsäädännöstä.

Sopimuksen 3 artiklassa määrätty tuomioistuimen tilojen ja 6 artiklassa määrätty arkiston ja asiakirjojen loukkaamattomuus poik-

keaa paikkaan kohdistuvan etsinnän ja takavarikon osalta Suomen lainsäädännöstä. Sopimuksen 5 artiklassa tarkoitettu lainkäyttölinen koskemattomuus merkitsee tuomioistuimen ja sen omaisuuden ja varojen vapautusta kaikesta, lähinnä siviili- ja hallinto-oikeudellisesta tuomiovallasta Suomen lainkäyttöpiirissä. Omaisuuden vapautus pakkotoimista koskee erilaisia hallinnollisia ja prosessuaalisia pakkokeinoja ja turvaamistoimenpiteitä. Takavarikosta rikosasioissa säädetään pakkokeinolain 3 ja 4 luvussa. Takavarikosta turvaamistoimena säädetään muun muassa oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa. Hallinnollisista pakkotoimista säädetään thkasakkolaissa. Omaisuuden pakkolunastuksesta säädetään muun muassa laissa kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta. Valmiuslaissa säädetään omaisuuden pakkoluovutuksesta ja eräistä muista omaisuuteen kohdistuvista pakkotoimista poikkeusolojen aikana. Rikokseen liittyvästä menettämisestä säädetään muun muassa rikoslaissa. Ulosottolaissa säädetään tuomioiden ja päätösten täytäntöönpanosta. Euroopan unionin jäsenyydestä johtuen rahapolitiikka ei pääsääntöisesti enää kuulu Suomen toimivaltaan. Artiklan 5 kappaleen 3 samoin kuin 12 artiklan rahaliikennettä koskevat vapautukset poikkeavat kuitenkin niistä valvontaa ja säännöstelyä poikkeusoloissa koskevista määräyksistä, joista säädetään valmiuslaissa. Näillä perusteilla 3, 5, 6 ja 12 artikla kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 9 artiklan määräykset poikkeavat voimassa olevasta, välittömiä veroja koskevasta lainsäädännöstä. Perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan valtion verosta säädetään lailla. Määräys kuuluu näiden seikkojen vuoksi lainsäädännön alaan. Tullimaksujen osalta Suomella ei ole enää pääsääntöisesti lainsäädäntövaltaa, koska asia kuuluu EY:n yksinomaiseen toimivaltaan. EY:n lainsäädännön sallimissa rajoissa kansallisesti myönnettävät tullivapautukset koskevat asioita, joista on Suomessa säädettävä lailla, joten 9 artiklan määräykset kuuluvat myös näiltä osin lainsäädännön alaan. Tuomioistuimen vapauttaminen tuonti- ja vientikielloista ja -rajoituksista poikkeaa ainakin valmiuslain 14 §:stä ja kuuluu sen vuoksi lainsäädännön alaan. Sopimuksen 10 artiklan

määräykset koskevat vapautusta valmisteveroista ja arvonlisäveroista tuomioistuimen virkakäyttöön tulevien merkittävien omaisuushankintojen osalta. Määräys kuuluu perustuslain 81 §:n nojalla lainsäädännön alaan.

Euroopan unionin jäsenyydestä johtuen rahapolitiikka ei pääsääntöisesti enää kuulu Suomen toimivaltaan. Sopimuksen 12 artiklan määräykset poikkeavat kuitenkin ainakin valmiuslaissa säädetyistä valvontaa ja säännöstelyä poikkeusoloissa koskevista säännöksistä ja kuuluvat sen vuoksi lainsäädännön alaan.

Viestintään liittyvät 8 artiklan mukaiset määräykset koskevat perustuslain 10 §:n 2 momentissa ja 12 §:n 1 momentissa säädetyjen perusoikeuksien käyttämistä ja kuuluvat sellaisina lainsäädännön alaan. Lisäksi artiklan määräyksillä laajennetaan lailla voimaansaatetun diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen määräysten soveltamisalaa. Määräykset kuuluvat myös tämän vuoksi lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 14 artiklan 2 kappaleen a kohdassa, 15 artiklan 1 kappaleen a kohdassa, 16 artiklan 1 kappaleen a kohdassa ja 17 artiklan 1 kappaleessa myönnetty koskemattomuus pidättämistä ja vangitsemista vastaan poikkeaa pakkokeinolain säännöksistä. Pakkokeinolain säännöksistä poikkeaa myös 14 artiklan 2 kappaleen a kohdan, 15 artiklan 1 kappaleen a kohdan, 16 artiklan 1 kappaleen a kohdan ja 17 artiklan 1 kappaleen mukainen henkilökohtaisten matkatavaroiden takavarikointia koskeva kielto.

Sopimuksen 14 artiklan 2 kappaleen d kohdan, 15 artiklan 1 kappaleen c kohdan, 16 artiklan 1 kappaleen c kohdan, 17 artiklan 1 kappaleen ja 18 artiklan mukainen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus poikkeaa niin siviili-, rikos- kuin hallinto-oikeudellisesta tuomiovallasta Suomen lainkäyttöpiirissä ja kuuluu siten lainsäädännön alaan.

Asiakirjojen loukkaamattomuus, josta määrätään 15 artiklan 1 kappaleen d kohdassa, 16 artiklan 1 kappaleen d kohdassa ja 17 artiklan 1 kappaleessa poikkeaa Suomen lainsäädännöstä muun muassa takavarikon ja paikkaan kohdistuvan etsinnän osalta.

Sopimuksen 16 artiklan 1 kappaleen e kohta laajentaa lailla voimaansaatetun diplo-

maattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen määräysten soveltamisalaa.

Sopimuksen 13 artiklan 2 kappale, 14 artiklan 2 kappaleen f kohta, 15 artiklan 1 kappaleen e kohta, 16 artiklan 1 kappaleen f kohta ja 17 artiklan 1 kappale koskevat ulkomaalaisten maahantuloa Suomeen, ja kuuluvat lainsäädännön alaan perustuslain 9 § nojalla. Palvelusvelvoitteita koskeva koskemattomuus 14 artiklan 2 kappaleen e kohdassa poikkeaa muun muassa Suomessa asuvan työvoiman käyttöä koskevista valmiuslain säännöksistä.

Sopimuksen 13 artiklan 1—4 kappale, 14 artiklan 1 kappale, 14 artiklan 2 kappaleen g ja h kohta, 15 artiklan 1 kappaleen f ja g kohta, 16 artiklan 1 kappaleen g ja h kohta ja 17 artiklan 1 kappale laajentavat diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen soveltamisalaa.

Sopimuksen 11 artiklan 1 kappaleen mukainen verovapaus tuomioistuimen maksamien palkkojen, palkkioiden ja korvausten osalta poikkeaa tuloverolain säännöksistä ja määräykset kuuluvat myös perustuslain 81 §:n mukaan lainsäädännön alaan. Verolainsäädännön soveltamista koskevat myös 11 artiklan 2 kappale ja 16 artiklan 4 kappale.

Sopimuksen 14 artiklan 2 kappaleen c kohdassa, 15 artiklan 1 kappaleen b kohdassa, 16 artiklan 1 kappaleen b kohdassa ja 17 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu vapautus henkilökohtaisten matkatavaroiden tarkastuksesta merkitsee poikkeusta tullilain säännöksistä samoin kuin 14 artiklan 2 kappaleen b kohdan mukainen tulli- ja verovapaa maahan tuonti ja maasta vienti. Perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan valtion verosta säädetään lailla.

Sopimuksen 20 artiklassa määrätään erioikeuksista ja vapauksista luopumisesta. Yksilön oikeusaseman perusteita koskevinä niiden määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Matkustusasiakirjoja ja viisumeita koskevan 21 artiklan määräykset liittyvät perustuslain 9 §:n 4 momentissa tarkoitettuun ulkomaalaisen oikeuteen tulla Suomeen ja oleskella maassa, josta säädetään lailla.

Sopimuksen 22 artikla koskee liikkumisvapautta ja kieltoa asettaa siihen kohdistuvia rajoituksia. Artikla kuuluu lainsäädännön alaan

perustuslain 9 § nojalla.

Sopimuksen 26 artiklan 1 kappaleen määräykset jättävät riitojenratkaisukeinojen valinnan tuomioistuimen harkintaan ja vastaavat YK:n erioikeuksia ja vapauksia koskevan yleissopimuksen VIII artiklan määräyksiä. Artiklassa tarkoitettujen riidanratkaisukeinot merkitsevät lähinnä sovitteluratkaisua, joka ei olisi riidan toista sopimuspuolta tai Suomea sitova. Määräys ei näin ollen kuulu lainsäädännön alaan. Sen sijaan sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevien riitojen osalta sisältyy 26 artiklan 2 kappaleeseen tiettyissä tilanteissa pakollinen välimiesmenettely, jonka ratkaisu sitoo lopullisesti riidan osapuolia. Koska sopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, välimiesmenettelyssä voi tulla Suomea sitovalla tavalla vahvistetuksi, miten tiettyä lainsäädännön alaan kuuluvaa sopimusmääräystä on tulkittava tai sovellettava. Tällaisen riitojenratkaisulausekkeen katsotaan kuuluvan lainsäädännön alaan.

4.2. Käsittelyjärjestys

Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen erioikeuksia ja vapauksia koskevan sopimuksen määräykset ovat tavanomaisia kansainvälisessä käytännössä eikä niiden voida katsoa olevan ristiriidassa nykyaikaisen täysivaltaisuus käsityksen tai perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden kanssa.

Sopimuksen 26 artiklan 2 kappaleen määräykset välimiesmenettelystä kuuluvat lainsäädännön alaan, mutta kansainväliseen yhteistoimintaan kuuluvana tavanomaisena järjestelynä ne eivät ole ristiriidassa nykyaikaisen täysivaltaisuus käsityksen kanssa.

Edellä sanotuilla perusteilla sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla eikä sen voimaansaattamislaki sisällä säännöksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä eduskunnassa äänten enemmistöllä ja sen voimaansaattamislaki käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain

94 §:n mukaisesti esitetään, että
Eduskunta hyväksyi New Yorkissa 31 päivänä maaliskuuta 1999 tehdyn sopimuksen Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksis-

ta.
 Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
 New Yorkissa 31 päivänä maaliskuuta 1999 Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
 Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

(Suomennos)

SOPIMUS KANSAINVÄLISEN MERI-OIKEUSTUOMIOISTUIMEN ERIOIKEUKSISTA JA VAPAUKSISTA

hyväksytty 23 päivänä toukokuuta 1997

Tämän sopimuksen sopimusvaltiot, jotka

ottavat huomioon, että Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksella perustetaan Kansainvälinen merioikeustuomioistuin,

tunnustavat, että tuomioistuimella tulisi olla sellainen oikeustoimikelpoisuus ja sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen sen tehtävien hoitamiseksi,

palauttavat mieleen tuomioistuimen perussäännön 10 artiklan, jossa määrätään, että tuomioistuimen jäsenillä on tuomioistuimen tehtävissä diplomaattiset erioikeudet ja vapaudet;

tunnustavat, että oikeudenkäynteihin osallistuvilla henkilöillä ja tuomioistuimen virkamiehillä tulisi olla sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen, jotta he voivat hoitaa tuomioistuimeen liittyvät tehtävänsä riippumattomasti,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Määritelmät

Tässä sopimuksessa:

a) "yleissopimus" tarkoittaa 10 päivänä joulukuuta 1982 tehtyä Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimusta;

b) "perussääntö" tarkoittaa yleissopimuksen VI liitteeseen sisältyvää Kansainvälisen merioikeustuomioistuimen perussääntöä;

c) "sopimusvaltiot" tarkoittavat tämän sopimuksen sopimusvaltioita;

d) "tuomioistuin" tarkoittaa Kansainvälistä merioikeustuomioistuinta;

e) "tuomioistuimen jäsen" tarkoittaa tuomioistuimeen valittua jäsentä tai perussään-

AGREEMENT ON THE PRIVILEGES AND IMMUNITIES OF THE INTERNATIONAL TRIBUNAL FOR THE LAW OF THE SEA

Adopted on 23 May 1997

The States Parties to the present Agreement,

Considering that the United Nations Convention on the Law of the Sea establishes the International Tribunal for the Law of the Sea,

Recognizing that the Tribunal should enjoy such legal capacity, privileges and immunities as are necessary for the exercise of its functions,

Recalling that the Statute of the Tribunal provides, in article 10, that the Members of the Tribunal, when engaged on the business of the Tribunal, shall enjoy diplomatic privileges and immunities,

Recognizing that persons participating in proceedings and officials of the Tribunal should enjoy such privileges and immunities as are necessary for the independent exercise of their functions in connection with the Tribunal,

Have agreed as follows:

Article 1

Use of terms

For the purposes of this Agreement:

(a) "Convention" means the United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982;

(b) "Statute" means the Statute of the International Tribunal for the Law of the Sea in Annex VI to the Convention;

(c) "States Parties" means States Parties to this Agreement;

(d) "Tribunal" means the International Tribunal for the Law of the Sea;

(e) "Member of the Tribunal" means an elected member of the Tribunal or a person

nön 17 artiklan nojalla yksittäistä juttua varten valittua henkilöä;

f) "pääsihteeri" tarkoittaa tuomioistuimen pääsihteeriä tai muuta pääsihteerin tehtäviä hoitamaan määrättyä tuomioistuimen virkamiestä;

g) "tuomioistuimen virkamiehet" tarkoittaa pääsihteeriä ja muita kirjaamon henkilökunnan jäseniä;

h) "Wienin yleissopimus" tarkoittaa 18 päivänä huhtikuuta 1961 tehtyä diplomaattisia suhteita koskevaa Wienin yleissopimusta.

chosen under article 17 of the Statute for the purpose of a particular case;

(f) "Registrar" means the Registrar of the Tribunal and includes any official of the Tribunal acting as Registrar;

(g) "officials of the Tribunal" means the Registrar and other members of the staff of the Registry;

(h) "Vienna Convention" means the Vienna Convention on Diplomatic Relations of 18 April 1961.

2 artikla

Tuomioistuimen oikeushenkilöllisyys

Tuomioistuin on oikeushenkilö. Sillä on kelpoisuus:

- a) tehdä sopimuksia;
- b) hankkia ja luovuttaa kiinteää ja irtainta omaisuutta;
- c) ryhtyä oikeudenkäyntitoimiin.

3 artikla

Tuomioistuimen toimitilojen loukkaamattomuus

Tuomioistuimen toimitilat ovat loukkaamattomat, jollei kyseisen sopimusvaltion kanssa mahdollisesti sovittavista ehdoista muuta johdu.

4 artikla

Lippu ja tunnus

Tuomioistuimella on oikeus pitää esillä lippuaan ja tunnustaan toimitiloissaan ja virkakäyttöön tarkoitetuissa ajoneuvoissaan.

5 artikla

Tuomioistuimen, sen omaisuuden ja varojen koskemattomuus

1. Tuomioistuin on vapautettu lainkäytöstä, mikäli se ei jossakin erityisessä tapauk-

Article 2

Juridical personality of the Tribunal

The Tribunal shall possess juridical personality. It shall have the capacity:

- (a) to contract;
- (b) to acquire and dispose of immovable and movable property;
- (c) to institute legal proceedings.

Article 3

Inviolability of the premises of the Tribunal

The premises of the Tribunal shall be inviolable, subject to such conditions as may be agreed with the State Party concerned.

Article 4

Flag and emblem

The Tribunal shall be entitled to display its flag and emblem at its premises and on vehicles used for official purposes.

Article 5

Immunity of the Tribunal, its property, assets and funds

1. The Tribunal shall enjoy immunity from legal process, except insofar as in any

nessä ole nimenomaisesti luopunut tästä koskemattomuudesta. Koskemattomuudesta luopumisen ei kuitenkaan katsota tarkoittavan täytäntöönpanotoimia.

2. Tuomioistuimen omaisuus ja varat, riippumatta siitä missä ne sijaitsevat ja kenen hallussa ne ovat, on vapautettu etsinnästä, pakko-otosta, menetetyksi tuomitsemisesta, takavarikosta, pakkolunastuksesta sekä kaikista muista täytäntöönpano-, hallinto- ja lainsäädäntötoimenpiteistä.

3. Tuomioistuimen omaisuus ja varat ovat vapaat kaikenlaisista rajoituksista, valvontaja sääntelymääräyksistä ja maksuaikarajoituksista, siltä osin kuin se on tarpeen tuomioistuimen tehtävien hoitamiseksi.

4. Tuomioistuimen omistamalla tai käytämällä ajoneuvoilla tulee olla vakuutus kolmansille aiheutuvien vahinkojen varalta sen valtion lainsäädännön ja määräysten mukaisesti, jossa ajoneuvoa käytetään.

particular case it has expressly waived its immunity. It is, however, understood that no waiver of immunity shall extend to any measure of execution.

2. The property, assets and funds of the Tribunal, wherever located and by whomsoever held, shall be immune from search, requisition, confiscation, seizure, expropriation or any other form of interference, whether by executive, administrative, judicial or legislative action.

3. To the extent necessary to carry out its functions, the property, assets and funds of the Tribunal shall be exempt from restrictions, regulations, controls and moratoria of any nature.

4. The Tribunal shall have insurance coverage against third-party risks in respect of vehicles owned or operated by it, as required by the laws and regulations of the State in which the vehicle is operated.

6 artikla

Arkisto

Tuomioistuimen arkisto sekä sille kuuluvat tai sen hallussa olevat asiakirjat ovat kaikkina aikoina loukkaamattomat, riippumatta siitä missä ne sijaitsevat. Sopimusvaltiolle, jonka alueella tuomioistuimen arkisto sijaitsee, ilmoitetaan arkiston ja asiakirjojen sijainti.

Article 6

Archives

The archives of the Tribunal, and all documents belonging to it or held by it, shall be inviolable at all times and wherever they may be located. The State Party where the archives are located shall be informed of the location of such archives and documents.

7 artikla

Tuomioistuimen tehtävien hoitaminen toimipaikan ulkopuolella

Siinä tapauksessa, että tuomioistuin katsoo tarpeelliseksi pitää istuntonsa tai muutoin hoitaa tehtäviään toimipaikkansa ulkopuolella, se voi sopia kyseisen valtion kanssa tarkoituksenmukaisista palveluista tehtäviensä hoitamista varten.

Article 7

Exercise of the functions of the Tribunal outside the Headquarters

In the event that the Tribunal considers it desirable to sit or otherwise exercise its functions elsewhere than at its Headquarters, it may conclude with the State concerned an arrangement concerning the provision of the appropriate facilities for the exercise of its functions.

8 artikla

Viestintä

1. Tuomioistuimella on kunkin sopimusvaltion alueella virallisen viestintänsä ja kirjeenvaihdon osalta oikeus vähintään yhtä edulliseen kohteluun kuin kyseinen sopimusvaltio myöntää mille tahansa hallitustenväliselle järjestölle tai diplomaattiselle edustustolle posttiin ja muuhun viestintään ja kirjeenvaihtoon sovellettavien etuoikeuksien, tariffien ja maksujen osalta, siltä osin kuin tämä on kyseisen valtion kansainvälisten velvoitteiden mukaista.

2. Tuomioistuin voi käyttää kaikkia tarvittavia viestintäkeinoja ja se voi käyttää virallisessa viestinnässään ja kirjeenvaihdossaan koodeja ja salakirjoitusta. Tuomioistuimen virallinen viestintä ja kirjeenvaihto ovat loukkaamattomat.

3. Tuomioistuimella on oikeus lähettää ja vastaanottaa kirjeenvaihdon ja muuta aineistoa tai tiedonantoja kuriirin välityksellä tai sinetöidyissä säkeissä, joilla on samat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset kuin diplomaattikuriireilla ja kuriirisäkeillä.

9 artikla

Vapautus veroista, tullimaksuista ja tuontitai vientirajoituksista

1. Tuomioistuin, sen varat, tulot ja muu omaisuus sekä sen toimenpiteet ja oikeustoimet on vapautettu kaikista välittömistä veroista. Tuomioistuin ei kuitenkaan vaadi vapautusta veroista, jotka tosiasiallisesti ovat luonteeltaan pelkästään julkisista palveluista perittäviä maksuja.

2. Tuomioistuin on vapautettu kaikista tullimaksuista, tuontiveroista ja tuonti- ja vientikielloista ja -rajoituksista sellaisten tavaroiden osalta, jotka tuomioistuin tuo tai vie virkakäyttöön.

3. Edellä mainitun vapautuksen perusteella tuotuja tai hankittuja tavaroita saa myydä tai muutoin luovuttaa sopimusvaltion alueella ainoastaan kyseisen sopimusvaltion hallituksen kanssa sovittujen ehtojen mukaisesti. Tuomioistuin on myös vapautettu

Article 8

Communications

1. For the purposes of its official communications and correspondence, the Tribunal shall enjoy in the territory of each State Party, insofar as is compatible with the international obligations of the State concerned, treatment not less favourable than that which the State Party accords to any intergovernmental organization or diplomatic mission in the matter of priorities, rates and taxes applicable to mail and the various forms of communication and correspondence.

2. The Tribunal may use all appropriate means of communication and make use of codes or cipher for its official communications or correspondence. The official communications and correspondence of the Tribunal shall be inviolable.

3. The Tribunal shall have the right to dispatch and receive correspondence and other materials or communications by courier or in sealed bags, which shall have the same privileges, immunities and facilities as diplomatic couriers and bags.

Article 9

Exemption from taxes, customs duties and import or export restrictions

1. The Tribunal, its assets, income and other property, and its operations and transactions shall be exempt from all direct taxes; it is understood, however, that the Tribunal shall not claim exemption from taxes which are no more than charges for public utility services.

2. The Tribunal shall be exempt from all customs duties, import turnover taxes and prohibitions and restrictions on imports and exports in respect of articles imported or exported by the Tribunal for its official use.

3. Goods imported or purchased under such an exemption shall not be sold or otherwise disposed of in the territory of a State Party, except under conditions agreed with the Government of that State Party. The Tribunal shall also be exempt from all cus-

kaikista tullimaksuista, tuontiveroista ja tuonti- ja vientikielloista ja rajoituksista julkaisujensa osalta.

10 artikla

Maksujen ja/tai verojen palautus

1. Tuomioistuimen ei pääsääntöisesti tule pyytää vapautusta maksuista ja veroista, jotka sisältyvät kiinteän tai irtaimen omaisuuden hintaan, eikä palvelumaksuihin liittyvistä veroista. Sopimusvaltioiden on kuitenkin silloin, kun tuomioistuin hankkii virkakäyttöön merkittäviä määriä omaisuutta, tavaroita tai palveluja, joista peritään tai voidaan periä maksuja ja veroja, ryhdyttävä tarvittaviin hallinnollisiin järjestelyihin tuomioistuimen vapauttamiseksi sellaisista maksuista tai suoritetun maksun ja/tai veron palauttamiseksi.

2. Vapautuksen tai palautuksen perusteella hankittuja tavaroita saa myydä tai muutoin luovuttaa ainoastaan vapautuksen tai palautuksen myöntäneen sopimusvaltion määräämien ehtojen mukaisesti. Vapautusta tai palautusta ei myönnetä tuomioistuimelle annetuista julkisista palveluista perityistä maksuista.

11 artikla

Verotus

1. Tuomioistuimen jäsenille ja virkamiehille maksetut palkat, palkkiot ja korvaukset on vapautettu verosta.

2. Jos jokin verotusmuoto perustuu asumiseen, ajanjaksoa, jonka tuomioistuimen jäsenet tai virkamiehet ovat valtiossa hoitaakseen tehtäviään, ei katsota asumiseksi, jos näille jäsenille tai virkamiehille myönnetään diplomaattiset erioikeudet, vapaudet ja helpotukset.

3. Sopimusvaltioilla ei ole velvollisuutta vapauttaa tuomioistuimen entisille jäsenille ja virkamiehille maksettuja eläkkeitä tai elinkorkoja tuloverosta.

toms duties, import turnover taxes, prohibitions and restrictions on imports and exports in respect of its publications.

Article 10

Reimbursement of duties and/or taxes

1. The Tribunal shall not, as a general rule, claim exemption from duties and taxes which are included in the price of movable and immovable property and taxes paid for services rendered. Nevertheless, when the Tribunal for its official use makes major purchases of property and goods or services on which duties and taxes are charged or are chargeable, States Parties shall make appropriate administrative arrangements for the exemption of such charges or reimbursement of the amount of duty and/or tax paid.

2. Goods purchased under such an exemption or reimbursement shall not be sold or otherwise disposed of, except in accordance with the conditions laid down by the State Party which granted the exemption or reimbursement. No exemption or reimbursement shall be accorded in respect of charges for public utility services provided to the Tribunal.

Article 11

Taxation

1. The salaries, emoluments and allowances paid to Members and officials of the Tribunal shall be exempt from taxation.

2. Where the incidence of any form of taxation depends upon residence, periods during which such Members or officials are present in a State for the discharge of their functions shall not be considered as periods of residence if such Members or officials are accorded diplomatic privileges, immunities and facilities.

3. States Parties shall not be obliged to exempt from income tax pensions or annuities paid to former Members and former officials of the Tribunal.

12 artikla

Tuomioistuimen varat ja vapaus valuuttarajoituksista

1. Rahaliikettä koskevien valvonta- ja sääntelymääräysten sekä maksuaikarajoitusten estämättä tuomioistuin voi toimintaansa liittyen:

a) pitää hallussaan varoja, mitä tahansa valuuttaa ja kultaa sekä pitää tilejä missä tahansa valuutassa;

b) vapaasti siirtää varojaan, kultaansa tai valuuttaansa maasta toiseen tai jonkin maan sisällä sekä vaihtaa jonkin hallussaan olevan valuutan mihin tahansa toiseen valuuttaan;

c) ottaa vastaan, pitää hallussaan, diskontata, siirtää, vaihtaa tai muuten käydä kauppa velkakirjoilla ja muilla arvopapereilla.

2. Käyttäessään 1 kappaleen mukaisia oikeuksiaan tuomioistuimen on otettava huomioon kaikki sopimusvaltion sille tekemät esitykset, mikäli tuomioistuin katsoo sen olevan mahdollista tuomioistuimen etuja vahingoittamatta.

13 artikla

Tuomioistuimen jäsenet

1. Tuomioistuimen jäsenillä on tuomioistuimen toimintaan liittyvissä asioissa samat erioikeudet, vapaudet, helpotukset ja etuudet kuin diplomaattisten edustustojen päälliköillä Wienin yleissopimuksen mukaisesti.

2. Tuomioistuimen jäsenille ja heidän kanssaan asuville perheenjäsenille myönnetään kaikki maasta poistumiseen liittyvät helpotukset siinä maassa, jossa he ovat, sekä maahantuloon ja maasta poistumiseen liittyvät helpotukset siinä maassa, jossa tuomioistuin kokoontuu. Virkatehtäviinsä liittyvien matkojen aikana tuomioistuimen jäsenillä on kaikkien niiden maiden alueilla, joiden kautta he joutuvat kulkemaan, kaikki ne erioikeudet, vapaudet ja helpotukset, jotka nämä maat myöntävät vastaavissa olosuhteissa diplomaattikunnan edustajille.

3. Jos tuomioistuimen jäsen oleskelee josakin muussa maassa kuin siinä valtiossa,

Article 12

Funds and freedom from currency restrictions

1. Without being restricted by financial controls, regulations or financial moratoriums of any kind, while carrying out its activities:

(a) the Tribunal may hold funds, currency of any kind or gold and operate accounts in any currency;

(b) the Tribunal shall be free to transfer its funds, gold or its currency from one country to another or within any country and to convert any currency held by it into any other currency;

(c) the Tribunal may receive, hold, negotiate, transfer, convert or otherwise deal with bonds and other financial securities.

2. In exercising its rights under paragraph 1, the Tribunal shall pay due regard to any representations made by any State Party insofar as it is considered that effect can be given to such representations without detriment to the interests of the Tribunal.

Article 13

Members of the Tribunal

1. Members of the Tribunal shall, when engaged on the business of the Tribunal, enjoy the privileges, immunities, facilities and prerogatives accorded to heads of diplomatic missions in accordance with the Vienna Convention.

2. Members of the Tribunal and members of their families forming part of their households shall be accorded every facility for leaving the country where they may happen to be and for entering and leaving the country where the Tribunal is sitting. On journeys in connection with the exercise of their functions, they shall in all countries through which they may have to pass enjoy all the privileges, immunities and facilities granted by these countries to diplomatic agents in similar circumstances.

3. If Members of the Tribunal, for the purpose of holding themselves at the dis-

jonka kansalainen hän on tai jossa hän asuu pysyvästi, ollakseen tuomioistuimen käytettävissä, hänelle sekä hänen kanssaan asuville perheenjäsenille myönnetään oleskelun ajaksi diplomaateille kuuluvat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset.

4. Tuomioistuimen jäsenille ja heidän talouteensa kuuluville perheenjäsenille myönnetään kansainvälisen kriisitilanteen aikana samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti.

5. Tuomioistuimen jäsenten omistamilla tai käyttämällä ajoneuvoilla tulee olla vakuutus kolmansille aiheutuvien vahinkojen varalta sen valtion lainsäädännön ja määräysten mukaisesti, jossa ajoneuvoa käytetään.

6. Tämän artiklan 1—5 kappaletta sovelletaan tuomioistuimen jäseniin myös sen jälkeen, kun heidän tilalleen on tullut toinen jäsen, jos he jatkavat tehtäviensä hoitamista perussäädännön 5 artiklan 3 kappaleen mukaisesti.

7. Sen varmistamiseksi että tuomioistuimen jäsenillä on tehtäviään hoitaessaan täydellinen sananvapaus ja riippumattomuus, heille myönnetään edelleen oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus virkatehtäviensä yhteydessä antamiensa suullisten ja kirjallisten lausuntojen ja kaikkien virkatehtävien yhteydessä suorittamiensa toimenpiteiden osalta, vaikka kyseiset henkilöt eivät enää olisi tuomioistuimen jäseniä tai hoitaisi tuomioistuimeen liittyviä tehtäviä.

14 artikla

Virkamiehet

1. Pääsihteerille myönnetään tuomioistuimen toimintaan liittyvissä asioissa diplomaattiset erioikeudet, vapaudet ja helpotukset.

2. Muilla tuomioistuimen virkamiehillä on niissä maissa, joissa ovat tuomioistuimeen toimintaan liittyvissä asioissa, tai niissä maissa, joiden läpi he joutuvat näissä asioissa kulkemaan, heidän tehtäviensä

posal of the Tribunal, reside in any country other than that of which they are nationals or permanent residents, they shall, together with the members of their families forming part of their households, be accorded diplomatic privileges, immunities and facilities during the period of their residence there.

4. Members of the Tribunal shall be accorded, together with members of their families forming part of their households, the same repatriation facilities in time of international crises as are accorded to diplomatic agents under the Vienna Convention.

5. Members of the Tribunal shall have insurance coverage against third-party risks in respect of vehicles owned or operated by them, as required by the laws and regulations of the State in which the vehicle is operated.

6. Paragraphs 1 to 5 of this article shall apply to Members of the Tribunal even after they have been replaced if they continue to exercise their functions in accordance with article 5, paragraph 3, of the Statute.

7. In order to secure, for Members of the Tribunal, complete freedom of speech and independence in the discharge of their functions, the immunity from legal process in respect of words spoken or written and all acts done by them in discharging their functions shall continue to be accorded, notwithstanding that the persons concerned are no longer Members of the Tribunal or performing those functions.

Article 14

Officials

1. The Registrar shall, when engaged on the business of the Tribunal, be accorded diplomatic privileges, immunities and facilities.

2. Other officials of the Tribunal shall enjoy in any country where they may be on the business of the Tribunal, or in any country through which they may pass on such business, such privileges, immunities and

riippumattoman hoitamisen kannalta tarvittavat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset. Erityisesti heille myönnetään:

a) koskemattomuus pidättämisestä ja vangitsemista vastaan sekä henkilökohtaisten matkatavaroidensa takavarikointia vastaan;

b) oikeus tuoda maahan huonekalunsa ja henkilökohtaiset tavaransa tullivapaasti, kun he ensimmäisen kerran tulevat kyseiseen maahan ottaakseen tehtävänsä vastaan, ja viedä huonekalunsa ja henkilökohtaiset tavaransa takaisin pysyvään kotimaahansa tullivapaasti;

c) vapautus henkilökohtaisten matkatavaroitten tarkastuksesta, jollei ole painavaa syytä epäillä, että matkatavaroihin sisältyy tavaroita, joita ei ole tarkoitettu henkilökohtaiseen käyttöön tai joiden maahantuonti tai maasta vienti on kielletty kyseisen sopimusvaltion lainsäädännössä tai säännellyn karanteenia koskevien määräysten mukaisesti. Tällaisessa tapauksessa matkatavarat tarkastetaan kyseisen virkamiestä läsnä ollessa;

d) oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus virkatehtävien yhteydessä antamiensa suullisten ja kirjallisten lausuntojen ja virkatehtävien yhteydessä suorittamiensa toimenpiteiden osalta. Tämä koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun he ovat lopettaneet tehtäviensä hoitamisen;

e) koskemattomuus kansallisten palvelusvelvoitteiden osalta;

f) vapautus maahantuloa koskevista rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista, samoin kuin heidän kanssaan asuville perheenjäsenille;

g) samat erioikeudet valuuttaa ja valuuttanvaihtoa koskevien helpotusten osalta kuin kyseisessä maassa olevien diplomaattisten edustustojen vastaavantasoisille virkamiehille myönnetään;

h) kansainvälisen kriisitilanteen aikana samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti, samoin kuin heidän kanssaan asuville perheenjäsenille.

3. Tuomioistuimen virkamiesten omistamilla tai käyttämällä ajoneuvoilla tulee olla vakuutus kolmansille aiheutuvien vahinkojen varalta sen valtion lainsäädännön ja

facilities as are necessary for the independent exercise of their functions. In particular, they shall be accorded:

(a) immunity from personal arrest or detention and from seizure of their personal baggage;

(b) the right to import free of duty their furniture and effects at the time of first taking up their post in the country in question and to re-export the same free of duty to their country of permanent residence;

(c) exemption from inspection of personal baggage, unless there are serious grounds for believing that the baggage contains articles not for personal use or articles the import or export of which is prohibited by the law or controlled by the quarantine regulations of the State Party concerned; an inspection in such a case shall be conducted in the presence of the official concerned;

(d) immunity from legal process in respect of words spoken or written and all acts done by them in discharging their functions, which immunity shall continue even after they have ceased to exercise their functions;

(e) immunity from national service obligations;

(f) together with members of their families forming part of their household, exemption from immigration restrictions or alien registration;

(g) the same privileges in respect of currency and exchange facilities as are accorded to the officials of comparable rank forming part of diplomatic missions to the Government concerned;

(h) together with members of their families forming part of their household, the same repatriation facilities in time of international crises as are accorded to diplomatic agents under the Vienna Convention.

3. The officials of the Tribunal shall be required to have insurance coverage against third party risks in respect of vehicles owned or operated by them, as required by

määräysten mukaisesti, jossa ajoneuvoa käytetään.

4. Tuomioistuin antaa kaikille sopimusvaltioille tiedoksi ne virkamiesluokat, joihin tämän artiklan määräyksiä sovelletaan. Näihin luokkiin kuuluvien virkamiesten nimet annetaan ajoittain tiedoksi kaikille sopimusvaltioille.

15 artikla

Yleissopimuksen 289 artiklan nojalla nimeytyt asiantuntijat

Yleissopimuksen 289 artiklan nojalla nimeytyille asiantuntijoille myönnetään heidän tehtäviensä aikana, mukaan lukien tehtäviin liittyvät matkat, heidän tehtäviensä riippumattoman hoitamisen kannalta tarvittavat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset. Erityisesti heille myönnetään:

a) koskemattomuus pidättämisestä ja vangitsemista vastaan sekä henkilökohtaisten matkatavaroidensa takavarikointia vastaan;

b) vapautus henkilökohtaisten matkatavaroiden tarkastuksesta, jollei ole painavaa syytä epäillä, että matkatavaroihin sisältyy tavaroita, joita ei ole tarkoitettu henkilökohtaiseen käyttöön tai joiden maahantuonti tai maasta vienti on kielletty kyseisen sopimusvaltion lainsäädännössä tai säänneltyä sen karanteenia koskevien määräysten mukaisesti. Tällaisessa tapauksessa matkatavarat tarkastetaan kyseisen asiantuntijan läsnä ollessa;

c) oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus virkatehtävien yhteydessä antamiensa suullisten ja kirjallisten lausuntojen ja virkatehtävien yhteydessä suorittamiensa toimenpiteiden osalta. Tämä koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun he ovat lopettaneet tehtäviensä hoitamisen;

d) asiakirjojen loukkaamattomuus;

e) vapautus maahantuloa koskevista rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista;

f) samat erioikeudet valuuttaa ja valuttanvaihtoa koskevien helpotusten osalta kuin tilapäisissä virkatehtävissä oleville vieraiden valtioiden hallitusten edustajille myönnetään;

the laws and regulations of the State in which the vehicle is operated.

4. The Tribunal shall communicate to all States Parties the categories of officials to which the provisions of this article shall apply. The names of the officials included in these categories shall from time to time be communicated to all States Parties.

Article 15

Experts appointed under article 289 of the Convention

Experts appointed under article 289 of the Convention shall be accorded, during the period of their missions, including the time spent on journeys in connection with their missions, such privileges, immunities and facilities as are necessary for the independent exercise of their functions. In particular, they shall be accorded:

(a) immunity from personal arrest or detention and from seizure of their personal baggage;

(b) exemption from inspection of personal baggage, unless there are serious grounds for believing that the baggage contains articles not for personal use or articles the import or export of which is prohibited by law or controlled by the quarantine regulations of the State Party concerned; an inspection in such a case shall be conducted in the presence of the expert concerned;

(c) immunity from legal process in respect of words spoken or written and acts done by them in discharging their functions, which immunity shall continue even after they have ceased to exercise their functions;

(d) inviolability of documents and papers;

(e) exemption from immigration restrictions or alien registration;

(f) the same facilities in respect of currency and exchange restrictions as are accorded to representatives of foreign Governments on temporary official missions;

g) kansainvälisen kriisitilanteen aikana samat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti.

16 artikla

Asiamiehet, neuvonantajat ja asianajajat

1. Tuomioistuimessa toimiville asiamiehille, neuvonantajille ja asianajajille myönnetään heidän tehtäviensä aikana, mukaan lukien tehtäviin liittyvät matkat, heidän tehtäviensä riippumattoman hoitamisen kannalta tarvittavat erioikeudet, vapaudet ja helpotukset. Erityisesti heille myönnetään:

a) koskemattomuus pidättämisestä ja vangitsemista vastaan sekä henkilökohtaisten matkatavaroidensa takavarikointia vastaan;

b) vapautus henkilökohtaisten matkatavaroiden tarkastuksesta, jollei ole painavaa syytä epäillä, että matkatavaroihin sisältyy tavaroita, joita ei ole tarkoitettu henkilökohtaiseen käyttöön tai joiden maahantuonti tai maasta vienti on kielletty kyseisen sopimusvaltion lainsäädännössä tai säännellyn karanteenia koskevien määräysten mukaisesti. Tällaisessa tapauksessa matkatavarat tarkastetaan kyseisen asiamiehen, neuvonantajan tai asianajajan läsnä ollessa;

c) oikeudenkäyntiin liittyvä koskemattomuus virkatehtävien yhteydessä antamiensa suullisten ja kirjallisten lausuntojen ja virkatehtävien yhteydessä suorittamiensa toimien osalta. Tämä koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun he ovat lopettaneet tehtäviensä hoitamisen;

d) asiakirjojen loukkaamattomuus;

e) oikeus ottaa vastaan asiakirjoja ja kirjeenvaihtoa kuriirin välityksellä tai siirtoedustajien välityksellä;

f) vapautus maahantuloa koskevista rajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista vaatimuksista;

g) samat erioikeudet henkilökohtaisten matkatavaroiden ja valuuttaa ja valuuttavaihtoa koskevien helpotusten osalta kuin tilapäisissä virkatehtävissä oleville vieraiden valtioiden hallitusten edustajille myönnetään;

h) kansainvälisen kriisitilanteen aikana

(g) such experts shall be accorded the same repatriation facilities in time of international crises as are accorded to diplomatic agents under the Vienna Convention.

Article 16

Agents, counsel and advocates

1. Agents, counsel and advocates before the Tribunal shall be accorded, during the period of their missions, including the time spent on journeys in connection with their missions, the privileges, immunities and facilities necessary for the independent exercise of their functions. In particular, they shall be accorded:

(a) immunity from personal arrest or detention and from seizure of their personal baggage;

(b) exemption from inspection of personal baggage, unless there are serious grounds for believing that the baggage contains articles not for personal use or articles the import or export of which is prohibited by law or controlled by the quarantine regulations of the State Party concerned; an inspection in such a case shall be conducted in the presence of the agent, counsel or advocate concerned;

(c) immunity from legal process in respect of words spoken or written and all acts done by them in discharging their functions, which immunity shall continue even after they have ceased to exercise their functions;

(d) inviolability of documents and papers;

(e) the right to receive papers or correspondence by courier or in sealed bags;

(f) exemption from immigration restrictions or alien registration;

(g) the same facilities in respect of their personal baggage and in respect of currency or exchange restrictions as are accorded to representatives of foreign Governments on temporary official missions;

(h) the same repatriation facilities in time

amat kotiuttamiseen liittyvät helpotukset kuin diplomaattikunnan edustajille myönnetään Wienin yleissopimuksen mukaisesti.

2. Kun tuomioistuin on saanut tuomioistuimessa olevan oikeudenkäynnin osapuolelta ilmoituksen nimetystä asiamiehestä, neuvonantajasta tai asianajajasta, tämän asemasta annetaan pääsihteerin allekirjoittama todistus, joka on voimassa rajoitetun, oikeudenkäynnin edellyttämän kohtuullisen ajan.

3. Kyseisen valtion toimivaltaiset viranomaiset myöntävät tässä artiklassa mainitut erioikeudet, vapaudet ja helpotukset 2 kappaleessa tarkoitetun todistuksen esittämisen perusteella.

4. Jos jokin verotusmuoto perustuu asumiseen, ajanjaksoa, jonka asiamiehet, neuvonantajat tai asianajajat ovat valtiossa hoitaakseen tehtäviään, ei katsota asumiseksi.

17 artikla

Todistajat, asiantuntijat ja tuomioistuimen määräyksestä tehtäviä hoitavat henkilöt

1. Todistajille, asiantuntijoille ja tuomioistuimen määräyksestä tehtäviä hoitaville henkilöille myönnetään heidän tehtäviensä aikana, mukaan lukien tehtäviin liittyvät matkat, 15 artiklan a - f kohdassa tarkoitetut erioikeudet, vapaudet ja helpotukset.

2. Todistajille, asiantuntijoille ja tuomioistuimen määräyksestä tehtäviä hoitaville henkilöille myönnetään kansainvälisen kriisitilanteen aikana kotiuttamiseen liittyvät helpotukset.

18 artikla

Kansalaiset ja pysyvät asukkaat

Tämän sopimuksen nojalla erioikeuksia ja vapauksia nauttivalla henkilöllä on sen sopimusvaltion alueella, jonka kansalainen hän on tai jossa hän asuu pysyvästi, koskemattomuus oikeudenkäynnin osalta ainoastaan siltä osin kuin kyse on tämän tehtävien

of international crises as are accorded to diplomatic agents under the Vienna Convention.

2. Upon receipt of notification from parties to proceedings before the Tribunal as to the appointment of an agent, counsel or advocate, a certification of the status of such representative shall be provided under the signature of the Registrar and limited to a period reasonably required for the proceedings.

3. The competent authorities of the State concerned shall accord the privileges, immunities and facilities provided for in this article upon production of the certification referred to in paragraph 2.

4. Where the incidence of any form of taxation depends upon residence, periods during which such agents, counsel or advocates are present in a State for the discharge of their functions shall not be considered as periods of residence.

Article 17

Witnesses, experts and persons performing missions

1. Witnesses, experts and persons performing missions by order of the Tribunal shall be accorded, during the period of their missions, including the time spent on journeys in connection with their missions, the privileges, immunities and facilities provided for in article 15, subparagraphs (a) to (f).

2. Witnesses, experts and such persons shall be accorded repatriation facilities in time of international crises.

Article 18

Nationals and permanent residents

Except insofar as additional privileges and immunities may be granted by the State Party concerned, and without prejudice to article 11, a person enjoying immunities and privileges under this Agreement shall, in the territory of the State Party of which

hoitamisen yhteydessä annetuista suullisista ja kirjallisista lausunnoista ja niiden yhteydessä suoritetuista toimenpiteistä, asianomaisen sopimusvaltion mahdollisesti myöntämiä ylimääräisiä erioikeuksia ja vapauksia lukuun ottamatta, ja ottaen huomioon 11 artiklan määräykset. Tämä koskemattomuus myönnetään myös sen jälkeen, kun kyseinen henkilö ei enää hoida tuomioistuimeen liittyviä tehtäviä.

19 artikla

Lakien ja määräysten noudattaminen

1. Tämän sopimuksen 13—17 artiklan mukaisia erioikeuksia, vapauksia, helpotuksia ja etuuksia ei myönnetä henkilökohtaisen edun vuoksi, vaan sen varmistamiseksi, että kyseessä olevat henkilöt voivat hoitaa tuomioistuimeen liittyvät tehtävänsä riippumattomasti.

2. Kaikilla 13—17 artiklassa tarkoitetuilla henkilöillä on velvollisuus noudattaa sen sopimusvaltion lainsäädäntöä ja määräyksiä, jonka alueella he ovat tai jonka alueen läpi he kulkevat tuomioistuimen toimintaan liittyvissä asioissa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta heidän erioikeuksiaan ja vapauksiaan. Näillä henkilöillä on myös velvollisuus olla puuttumatta kyseisen valtion sisäisiin asioihin.

20 artikla

Koskemattomuudesta luopuminen

1. Koska tämän sopimuksen mukaiset erioikeudet ja vapaudet on myönnetty hyvän lainkäytön varmistamiseksi eikä henkilökohtaisen edun vuoksi, toimivaltaisella viranomaisella on oikeus ja velvollisuus luopua koskemattomuudesta silloin, kun koskemattomuus tämän viranomaisen käsityksen mukaan haittaisi lainkäyttöä ja siitä voidaan luopua lainkäyttöä haittaamatta.

2. Tässä tarkoituksessa tuomioistuimessa olevan oikeudenkäynnin osapuolena olevaa valtiota edustavien tai sen nimittämien asiamiesten, neuvonantajien ja asianajajien

he or she is a national or permanent resident, enjoy only immunity from legal process and inviolability in respect of words spoken or written and all acts done by that person in the discharge of his or her duties, which immunity shall continue even after the person has ceased to exercise his or her functions in connection with the Tribunal.

Article 19

Respect for laws and regulations

1. Privileges, immunities, facilities and prerogatives as provided for in articles 13 to 17 of this Agreement are granted not for the personal benefit of the individuals themselves but in order to safeguard the independent exercise of their functions in connection with the Tribunal.

2. Without prejudice to their privileges and immunities, it is the duty of all persons referred to in articles 13 to 17 to respect the laws and regulations of the State Party in whose territory they may be on the business of the Tribunal or through whose territory they may pass on such business. They also have a duty not to interfere in the internal affairs of that State.

Article 20

Waiver

1. Inasmuch as the privileges and immunities provided for in this Agreement are granted in the interests of the good administration of justice and not for the personal benefit of the individuals themselves, the competent authority has the right and the duty to waive the immunity in any case where, in its opinion, the immunity would impede the course of justice and can be waived without prejudice to the administration of justice.

2. For this purpose, the competent authority in the case of agents, counsel and advocates representing or designated by a State which is a party to proceedings before the

osalta toimivaltainen viranomainen on kyseinen valtio. Muiden asiamiesten, neuvonantajien ja asianajajien, pääsihteerin, yleissopimuksen 289 artiklan nojalla nimettyjen asiantuntijoiden sekä todistajien, asiantuntijoiden ja tuomioistuimen määräyksestä tehtäviä hoitavien henkilöiden osalta toimivaltainen viranomainen on tuomioistuin. Muiden tuomioistuimen virkamiesten osalta toimivaltainen taho on pääsihteeri, joka toimii tuomioistuimen puheenjohtajan suostumuksella.

21 artikla

Laissez-passer -todistukset ja viisumit

1. Sopimusvaltiot tunnustavat ja hyväksyvät Yhdistyneiden Kansakuntien laissez-passer todistukset, jotka on myönnetty tuomioistuimen jäsenille ja virkamiehille tai yleissopimuksen 289 artiklan nojalla nimetyille asiantuntijoille, laillisiksi matkustusasiakirjoiksi.

2. Tuomioistuimen jäsenten ja pääsihteerin viisumihakemukset (silloin kun viisumia edellytetään) käsitellään mahdollisimman nopeasti. Muiden tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettujen henkilöiden, joilla on laissez-passer -todistus tai joilla on siihen oikeus, sekä 16 ja 17 artiklassa tarkoitettujen henkilöiden viisumihakemukset, joiden mukana on todistus siitä, että he matkustavat tuomioistuimen toimintaan liittyvissä asioissa, käsitellään mahdollisimman nopeasti.

22 artikla

Liikkumisvapaus

Tuomioistuimen jäsenten ja muiden 13—17 artiklassa mainittujen henkilöiden vapaille liikkumiselle tuomioistuimen toimipaikkaan tai sen istuntopaikkaan tai muuhun paikkaan, jossa se hoitaa tehtäviään, ja tällaisesta paikasta pois liikkumiselle ei saa asettaa hallinnollisia tai muita rajoituksia.

Tribunal will be the State concerned. In the case of other agents, counsel and advocates, the Registrar, experts appointed under article 289 of the Convention and witnesses, experts and persons performing missions, the competent authority will be the Tribunal. In the case of other officials of the Tribunal, the competent authority will be the Registrar, acting with the approval of the President of the Tribunal.

Article 21

Laissez-passer and visas

1. The States Parties shall recognize and accept the United Nations laissez-passer issued to Members and officials of the Tribunal or experts appointed under article 289 of the Convention as a valid travel document.

2. Applications for visas (where required) from the Members of the Tribunal and the Registrar shall be dealt with as speedily as possible. Applications for visas from all other persons holding or entitled to hold laissez-passer referred to in paragraph 1 of this Article and from persons referred to in articles 16 and 17, when accompanied by a certificate that they are travelling on the business of the Tribunal, shall be dealt with as speedily as possible.

Article 22

Freedom of movement

No administrative or other restrictions shall be imposed on the free movement of Members of the Tribunal, as well as other persons mentioned in articles 13 to 17, to and from the Headquarters of the Tribunal or the place where the Tribunal is sitting or otherwise exercising its functions.

23 artikla

Turvallisuuden ja yleisen järjestyksen säilyttäminen

1. Jos asianomainen sopimusvaltio katsoo tarpeelliseksi ryhtyä toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen kyseisen sopimusvaltion turvallisuuden tai yleisen järjestyksen säilyttämiseksi kansainvälisen oikeuden mukaisesti, tämän vaikuttamatta tuomioistuimen riippumattomaan ja asianmukaiseen toimintaan, sen on otettava yhteyttä tuomioistuimeen niin pian kuin se on kyseisissä olosuhteissa mahdollista, jotta nämä voivat päättää keskinäisellä sopimuksella tarvittavista toimenpiteistä tuomioistuimen suojelemiseksi.

2. Tuomioistuin toimii yhteistyössä kyseisen sopimusvaltion hallituksen kanssa välttääkseen toimenpiteistään aiheutuvaa haittaa sopimusvaltion turvallisuudelle tai yleiselle järjestykselle.

24 artikla

Yhteistyö sopimusvaltioiden viranomaisten kanssa

Tuomioistuin toimii kaikkina aikoina yhteistyössä sopimusvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa helpottaakseen näiden sopimusvaltioiden lainsäädännön täytäntöönpanoa sekä estääkseen tässä sopimuksessa tarkoitettujen erioikeuksien, vapauksien, helpotusten ja etuuksien väärinkäytön.

25 artikla

Sopimuksen suhde erityissopimuksiin

Siltä osin kuin tämän sopimuksen määräykset ja mahdollisen tuomioistuimen ja sopimusvaltion välisen erityissopimuksen määräykset liittyvät samaan asiaan, näiden kahden sopimuksen määräysten katsotaan mahdollisuuksien mukaan olevan toisiaan täydentäviä siten, että molempien määräyksiä voidaan soveltaa eivätkä kummankaan

Article 23

Maintenance of security and public order

1. If the State Party concerned considers it necessary to take, without prejudice to the independent and proper working of the Tribunal, measures necessary for the security or for the maintenance of public order of the State Party in accordance with international law, it shall approach the Tribunal as rapidly as circumstances allow in order to determine by mutual agreement the measures necessary to protect the Tribunal.

2. The Tribunal shall cooperate with the Government of such State Party to avoid any prejudice to the security or public order of the State Party resulting from its activities.

Article 24

Cooperation with the authorities of States Parties

The Tribunal shall cooperate at all times with the appropriate authorities of States Parties to facilitate the execution of their laws and to prevent any abuse in connection with the privileges, immunities, facilities and prerogatives referred to in this Agreement.

Article 25

Relationship with special agreements

Insofar as the provisions of this Agreement and the provisions of any special agreement between the Tribunal and a State Party relate to the same subject matter, the two provisions shall, whenever possible, be treated as complementary, so that both provisions shall be applicable and neither provision shall narrow the effect of the other;

määräykset heikennä toisen oikeusvaikutuksia. Silloin, kun sopimusten määräykset ovat keskenään ristiriidassa, ovat erityissopimuksen määräykset kuitenkin ensisijaisia.

26 artikla

Riitojen ratkaiseminen

1. Tuomioistuin antaa tarkoituksenmukaiset määräykset:

a) yksityisoikeudellisista sopimuksista johtuvien riitojen ja muiden sellaisten yksityisoikeudellisten riitojen ratkaisemiseksi, joiden osapuolena tuomioistuin on;

b) sellaisten riitojen ratkaisemiseksi, joissa on mukana tässä sopimuksessa tarkoitettu henkilö, jolla on virallisen asemansa vuoksi lainkäytöllinen koskemattomuus, jollei koskemattomuudesta ole luovuttu.

2. Kaikki tämän sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevat riidat saatetaan välimiesoikeuden ratkaistaviksi, elleivät osapuolet ole sopineet muusta riitojenratkaisumenettelystä. Jos tuomioistuimen ja sopimusvaltion välillä ilmenee riita, jota ei pystytä ratkaisemaan neuvotteluin tai sovittua riitojenratkaisumenettelyä noudattaen kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun toinen riidan osapuolista on sitä pyytänyt, riita saatetaan jommankumman riidan osapuolen pyynnöstä kolmen välimiehen muodostaman välimiesoikeuden lopullisesti ratkaistavaksi. Yhden välimiehistä valitsee tuomioistuin, toisen sopimusvaltio ja kolmannen välimiehen, joka toimii välimiesoikeuden puheenjohtajana, valitsevat kaksi ensin mainittua välimiestä. Jollei toinen osapuolista ole nimittänyt välimiestä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun toinen osapuoli on nimittänyt oman välimiehensä, Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri suorittaa nimityksen. Elleivät kaksi ensin mainittua välimiestä onnistu sopimaan kolmannen välimiehen nimittämisestä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun heidät on nimitetty, Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri valitsee kolmannen välimiehen tuomioistuimen tai sopimusvaltion pyynnöstä.

but in case of conflict the provision of the special agreement shall prevail.

Article 26

Settlement of disputes

1. The Tribunal shall make suitable provisions for the settlement of:

(a) disputes arising out of contracts and other disputes of a private law character to which the Tribunal is a party;

(b) disputes involving any person referred to in this Agreement who by reason of his official position enjoys immunity, if such immunity has not been waived.

2. All disputes arising out of the interpretation or application of this Agreement shall be referred to an arbitral tribunal unless the parties have agreed to another mode of settlement. If a dispute arises between the Tribunal and a State Party which is not settled by consultation, negotiation or other agreed mode of settlement within three months following a request by one of the parties to the dispute, it shall at the request of either party be referred for final decision to a panel of three arbitrators: one to be chosen by the Tribunal, one to be chosen by the State Party and the third, who shall be Chairman of the panel, to be chosen by the first two arbitrators. If either party has failed to make its appointment of an arbitrator within two months of the appointment of an arbitrator by the other party, the Secretary-General of the United Nations shall make such appointment. Should the first two arbitrators fail to agree upon the appointment of the third arbitrator within three months following the appointment of the first two arbitrators the third arbitrator shall be chosen by the Secretary-General of the United Nations upon the request of the Tribunal or the State Party.

27 artikla

Allekirjoittaminen

Tämä sopimus on avoinna allekirjoittamista varten kaikille valtioille ja se pidetään avoinna allekirjoittamista varten Yhdistyneiden Kansakuntien päämajassa kahdenkymmenen neljän kuukauden ajan 1 päivästä heinäkuuta 1997 lähtien.

28 artikla

Ratifiointi

Tämä sopimus on ratifioitava. Ratifiointimiskirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

29 artikla

Liittyminen

Tämä sopimus on avoinna liittymistä varten kaikille valtioille. Liittymiskirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

30 artikla

Voimaantulo

1. Tämä sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua kymmenennen ratifiointi- tai liittymiskirjan tallettamisen jälkeen.

2. Kunkin sellaisen valtion osalta, joka ratifioi tämän sopimuksen tai liittyy siihen sen jälkeen, kun kymmenes ratifiointi- tai liittymiskirja on talletettu, tämä sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä kyseisen valtion ratifiointi- tai liittymiskirjan tallettamisen jälkeen.

31 artikla

Väliaikainen soveltaminen

Valtio, joka aikoo ratifioida tämän sopimuksen tai liittyä siihen, voi milloin tahansa ilmoittaa tallettajalle, että se soveltaa tätä

Article 27

Signature

This Agreement shall be open for signature by all States and shall remain open for signature at United Nations Headquarters for twenty-four months from 1 July 1997.

Article 28

Ratification

This Agreement is subject to ratification. The instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Article 29

Accession

This Agreement shall remain open for accession by all States. The instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Article 30

Entry into force

1. This Agreement shall enter into force 30 days after the date of deposit of the tenth instrument of ratification or accession.

2. For each State which ratifies this Agreement or accedes thereto after the deposit of the tenth instrument of ratification or accession, this Agreement shall enter into force on the thirtieth day following the deposit of its instrument of ratification or accession.

Article 31

Provisional application

A State which intends to ratify or accede to this Agreement may at any time notify the depositary that it will apply this Agree-

sopimusta väliaikaisesti korkeintaan kahden vuoden ajan.

32 artikla

Soveltaminen yksittäistapausta varten

Kun tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu riita sen perussäännön mukaisesti, riidan osapuolena oleva valtio, joka ei ole tämän sopimuksen sopimusvaltio, voi kyseessä olevaa yksittäistapausta varten tilapäisesti, sen keston ajaksi, tulla tämän sopimuksen sopimusvaltioksi tallettamalla hyväksymiskirjan. Hyväksymiskirja talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan ja se tulee voimaan tallettamispäivänä.

33 artikla

Irtisanominen

1. Sopimusvaltio voi irtisanoa tämän sopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua ilmoituksen vastaanottamispäivästä, jollei ilmoituksessa mainita myöhempää voimaantulopäivää.

2. Irtisanominen ei millään tavalla vaikuta sopimusvaltion velvollisuuteen täyttää ne tähän sopimukseen sisältyvät velvoitteet, jotka se olisi velvollinen täyttämään kansainvälisen oikeuden nojalla tästä sopimuksesta riippumatta.

34 artikla

Tallettaja

Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin on tämän sopimuksen tallettaja.

35 artikla

Todistusvoimaiset tekstit

Tämän sopimuksen arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaisia.

ment provisionally for a period not exceeding two years.

Article 32

Ad hoc application

Where a dispute has been submitted to the Tribunal in accordance with the Statute, any State not a party to this Agreement which is a party to the dispute may, ad hoc for the purposes and duration of the case relating thereto, become a party to this Agreement by the deposit of an instrument of acceptance. Instruments of acceptance shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations and shall become effective on the date of deposit.

Article 33

Denunciation

1. A State Party may, by written notification addressed to the Secretary-General of the United Nations, denounce this Agreement. The denunciation shall take effect one year after the date of receipt of the notification, unless the notification specifies a later date.

2. The denunciation shall not in any way affect the duty of any State Party to fulfil any obligation embodied in this Agreement to which it would be subject under international law independently of this Agreement.

Article 34

Depositary

The Secretary-General of the United Nations shall be the depositary of this Agreement.

Article 35

Authentic texts

The Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts of this Agreement are equally authentic.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Avattu allekirjoittamista varten New Yorkissa 1 päivänä heinäkuuta 1997 yhtenä arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkielisenä alkuperäiskappaleena.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned Plenipotentiaries, being duly authorized thereto, have signed this Agreement.

OPENED FOR SIGNATURE at New York, this first day of July, one thousand nine hundred and ninety-seven, in a single original, in the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish languages.